หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

พระครูธรรมวินยาลังการ โฆสปญฺโญ(บันเทิง พิมพามา)

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสใน
ฐ
294.3186
ว617บ
2557
6001000599909
หอสมุดส่วนกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2557

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อันไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

ABBOTS' ROLE IN TEMPLE ADMINISTRATION IN NAKHON PATHOM PROVINCE

PHRAKHRU THAMMAWINAYALANGKAN GKOSAPANYO

(BANTERNG / PIMPAMA)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2557 (2014)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม
ชื่อนักศึกษา	:	พระครูธรรมวินยาลังการ (บันเทิง โฆสปญฺโญ/พิมพามา)
สาขาวิชา	:	รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	พล.ร.ต. รองศาสตราจารย์ ทองใบ ธีรานันทางกูร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

.....
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ฌาณวุฑฺโฒ (ผศ. ดร.))

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศรชัย ท้าวมิตร)

.....
อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

.....
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พล.ร.ต. รองศาสตราจารย์ ทองใบ ธีรานันทางกูร)

.....
กรรมการ
(พันตำรวจเอก ศาสตราจารย์ ดร. นิธิ ศรีวัฒนา)

.....
กรรมการ
(ดร. ยุทธนา ปราณีต)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title	**: Abbots' Role in Temple Administration in Nakhon Pathom Province**
Student's Name	**: Phrakhruthammawinayalangkan Ghosapanyo (Banterng Pimpama)**
Department	**: Government**
Advisor	**: Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik**
Co-Advisor	**: Rear Admiral Assoc. Prof. Thongbai Dhiranandankura**

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science's Degree.

P.S. Nānavuddho ..... **Acting Dean of Graduate School**

(Phramaha Boonsri Ñānavuddho (Asst. Prof. Dr.))

Thesis Committee

..... **Chairman**

(Assoc. Prof. Sornchai Taomitr)

S. Chaimusik ..... **Advisor**

(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

T. Dhiranandankura ..... **Co-Advisor**

(Rear Admiral Assoc. Prof. Thongbai Dhiranandankura)

N. Srivatana ..... **Member**

(Pol. Col. Prof. Dr. Niti Srivatana)

Yuttana Praneet ..... **Member**

(Dr. Yuttana Praneet)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม
ชื่อนักศึกษา	:	พระครูธรรมวินยาลังการ โฆสปญฺโญ (บันเทิง พิมพามา)
สาขาวิชา	:	รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผู้ช่วยศาสตร์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ทองใบ ธีรานันทางกูร
ปีการศึกษา	:	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาแผนกสามัญ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 213 รูป โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 รูป และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อโดยใช้แบบทดแทน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมานคือ การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารวัด ด้านหลักนิติธรรม และคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบและความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีอายุ พรรษา ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัดโดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน

3. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัด ดังนี้ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการบูรณะ ดังนั้นจึงมีการจัดผ้าป่าสามัคคี กฐิน มีการบอกกล่าวบุญกับญาติโยมร่วมจัดหางบประมาณร่วมกันสร้างบูรณะวัดและศาสนสมบัติ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรควบคุมบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่วัดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างเคร่งครัด 3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ มีการแอบนำสุราเข้ามาดื่ม และมีการเล่นการพนันในวัด ดังนั้นจึงควรติดป้ายประกาศให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของวัดอย่างเคร่งครัด

4. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ บทบาทด้านการปกครองวัด พบว่า 1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการบำรุงรักษาบุรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น กระทำทันที ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดหางบประมาณโดยการบอกบุญ จัดเป็นกฐิน และผ้าป่าสามัคคีทุกปี จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารดำเนินงาน ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการปกครองเป็นไปตามกฎ ระเบียบของมหาเถรสมาคม ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พระธรรมวินัย และคำสั่งที่ประกาศไว้ในวัด มีการจัดการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ 3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ให้ความช่วยเหลือเป็นประจำในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีเพียงพอ การณาปนสถานใช้แก๊สเป็นการลดมลภาวะ มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล มีการสนับสนุนช่วยเหลือญาติโยมไปตามกำลังความสามารถของตนในการบำเพ็ญกุศล ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด โดยขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองดูแลความสงบเรียบร้อย

Thesis Title	:	**Abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom Province**
Student's Name	:	**Phrakhru Thammawinayalangkan Ghosapanyo (Banterng/Pimpama)**
Department	:	**Government**
Advisor	:	**Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik**
Co-Advisor	:	**Rear Admiral Assoc. Prof. Thongbai Dhiranandankura**
Academic Year	:	**B.E. 2556 (2013)**

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows: 1) to study abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province 2) to compare the abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province, with different ages, Vassa, the period of appointed position, levels of Pali study and general education and 3) to study suggestions and solutions concerning with the abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province. Research instruments were questionnaires. A sampling group was the amount of the 213 the abbots in Nakhon Pathom province, sized by Krejcie and Morgan's table and used Simple Random Sampling by drawing lots of names with replaces. The used statistics were descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics; T-test or One-Way ANOVA test. If differentiation was found, it was tested in a pair by mean of Scheffé and analyzed by computing.

The results of research were found as follows:

1. The abbots in Nakhon Pathom province used good governance to manage temples at a moderate level in the whole view of the 3 aspects. Having considered each aspect placed by the highest to the lowest average, it was found that the abbots in Nakhon Pathom province used the good governance to manage the temples; the rule of law and virtue were at a moderate level, the lower ones were transparency and participation – they were at a moderate level, and the lowest one was worth – it was at a moderate level respectively.

2) The results of hypothesis test were found that the abbots in Nakhon Pathom province with different ages and Vassa had the role in temple administration in the whole view of the 3 aspects indifferently. But the abbots in Nakhon Pathom province with different period of

Thesis Title	:	**Abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom Province**
Student's Name	:	**Phrakhru Thammawinayalangkan Ghosapanyo (Banterng/Pimpama)**
Department	:	**Government**
Advisor	:	**Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik**
Co-Advisor	:	**Rear Admiral Assoc. Prof. Thongbai Dhiranandankura**
Academic Year	:	**B.E. 2556 (2013)**

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows: 1) to study abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province 2) to compare the abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province, with different ages, Vassa, the period of appointed position, levels of Pali study and general education and 3) to study suggestions and solutions concerning with the abbots' role in temple administration in Nakhon Pathom province. Research instruments were questionnaires. A sampling group was the amount of the 213 the abbots in Nakhon Pathom province, sized by Krejcie and Morgan's table and used Simple Random Sampling by drawing lots of names with replaces. The used statistics were descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics; T-test or One-Way ANOVA test. If differentiation was found, it was tested in a pair by mean of Scheffé and analyzed by computing.

The results of research were found as follows:

1. The abbots in Nakhon Pathom province used good governance to manage temples at a moderate level in the whole view of the 3 aspects. Having considered each aspect placed by the highest to the lowest average, it was found that the abbots in Nakhon Pathom province used the good governance to manage the temples; the rule of law and virtue were at a moderate level, the lower ones were transparency and participation – they were at a moderate level, and the lowest one was worth – it was at a moderate level respectively.

2) The results of hypothesis test were found that the abbots in Nakhon Pathom province with different ages and Vassa had the role in temple administration in the whole view of the 3 aspects indifferently. But the abbots in Nakhon Pathom province with different period of

aspects indifferently. But the abbots in Nakhon Pathom province with different period of appointed position had the role in temple administration in the whole view of the 3 aspects differently.

3) The abbots in Nakhon Pathom province had suggestion and solutions concerning with the role in temple administration: 1) maintaining for the temples, activities and religious things, the abbots in Nakhon Pathom province had suggestions and solutions: there was a lack of the budget to renovate – therefore, should arrange Papa (a robe left for the monk to take as discarded cloth) or the Kathina (religious ceremony of presenting robes to the Buddhist monks) – report about merit to supporters to seek for the budget to renovate the temples and religious things 2) governing monks and laymen living in the temples, the abbots in Nakhon Pathom province had suggestions and solutions: the rules were followed strictly – therefore, should control the monks and the laymen living in the temples to follow the rules strictly 3) convenience of doing merit, the abbots in Nakhon Pathom province had suggestions and solutions: when there were parties, those brought liquor to drink insight the temples and played gambles – therefore, should post the sign board to follow the rules of the temples strictly.

4) The abbots in Nakhon Pathom province giving interviews about the role of temple administration were found: 1) maintaining for the temples, activities and religious things – those maintained the temples and the temple things better and did suddenly – contacted and co-operated with agencies, provided the budget by reporting merit , Kathina and Papa every year – looked for personnel having knowledge and ability to perform under the control systematically 2) governing monks and laymen living in the temples – governance was based on the rules of the Sangha association according to the Sangha Act, discipline and order noticed in the temples – provided education and taught the discipline to the monks and the laymen – helped various sides 3) convenience of doing merit – helped regularly merit of people – the halls for doing merit were sufficient – crematory used gas to reduce pollution – those were ready to serve for doing merit – supported supporters according to their abilities to do merit – prohibited to drink liquor, played gambles, drugs and all vices inside the temples absolutely by co-operating with the police officers.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เพราะได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างดียิ่งจากหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ โมทนาขอบคุณ ดังต่อไปนี้

ขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกท่าน

อนุโมทนาขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตร์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ที่ปรึกษา พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ทองใบ ธีรานันทางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ รวมทั้ง พระครูวิจิตรการโกศล ดร.วิญญู กินะเสน และนางกรุณา ขันทอง ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำสารนิพนธ์

อนุโมทนาขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ศรชัย ท้าวมิตร พันตำรวจเอก ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.นิธิ ศรีวัฒนา และดร.ยุทธนา ปราณีต ตลอดจนเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอบให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ขออนุโมทนาขอบคุณโยมบิดา และคุณโยมมารดา และญาติพี่น้องทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้ และเป็นแรงกระตุ้นให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อนึ่งคุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการีครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน และหากมีความผิดพลาด บกพร่องที่จะพึงมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อแก้ไขต่อไป

พระครูธรรมวินยาลังการ โฆสปญฺโญ (บันเทิง พิมพามา)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ค
กิตติกรรมประกาศ จ
สารบัญ ฉ
สารบัญตาราง ฌ
สารบัญแผนภูมิ ฌ

บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย 3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย 3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย 4

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท 6
2.1.1 ความหมายของบทบาท 6
2.1.2 ลักษณะทั่วไปของบทบาท 10
2.1.3 ประเภทของบทบาท 12
2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท 15
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการปกครองของเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 18
2.2.1 ความหมายของพระสังฆาธิการ 18

2.2.2 การแต่งตั้งพระสังฆาธิการ 18
2.2.3 จริยาพระสังฆาธิการ 24
2.2.4 อำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการ 26
2.2.5 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการ 27
2.2.6 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสและผู้รักษาการแทน 29
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์ 31
2.3.1 ความหมายของพระสงฆ์ 31
2.3.2 การอุปสมบทพระสงฆ์ 33
2.3.3 ประเภทของพระสงฆ์ 33
2.4 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย 35
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 39
2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 47

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 48
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 48
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง 48
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 50
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย 50
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 52
3.6 การวัดค่าตัวแปร 53
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล 53
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 54

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 57
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 58
4.2 ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล 58
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 59
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 59

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม 62
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย 66
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม 102
ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม 104

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 108
5.1 สรุปผลการวิจัย 109
5.2 อภิปรายผลการวิจัย 111
5.3 ข้อเสนอแนะ 117
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 117
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย 118

บรรณานุกรม 119

ภาคผนวก 124
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 125
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ 127
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 134
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย 139
ภาคผนวก จ ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 141
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) 144
ภาคผนวก ช ภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์ 146

ประวัติผู้วิจัย 152

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ 49

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ 59

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามพรรษา 60

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 60

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 61

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 61

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน 62

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ 63

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด 64

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล 65

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ 66

ตารางที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ 67

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ 67

ตารางที่ 4.13 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ 68

ตารางที่ 4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ที่มีอายุต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 69

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ 70

ตารางที่ 4.16 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม หลักความรับผิดชอบและความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ 70

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ 71

ตารางที่ 4.18 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ 71

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามพรรษา 72

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามพรรษา 72
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามพรรษา 73
ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามพรรษา 73
ตารางที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ที่มีพรรษาต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 74
ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามพรรษา 75
ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม หลักความรับผิดชอบและความคุ้มค่า จำแนกตามพรรษา 75
ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ที่มีพรรษาต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 76
ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามพรรษา 77
ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามพรรษา 77
ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 78

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 79

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 80

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 81

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 81

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 82

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม หลักความรับผิดชอบและความคุ้มค่า จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 83

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 84

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 85

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 85

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 86

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 87

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 88

ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 89

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 90

ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 91

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 92

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 93

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม หลักความรับผิดชอบและความคุ้มค่า จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 94

ตารางที่ 4.48 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 95

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 96

ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี 96

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 97

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 98

ตารางที่ 4.53 แสดงการเปรียบเทียบการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 98

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 99

ตารางที่ 4.55 แสดงการเปรียบเทียบการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 99

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 100

ตารางที่ 4.57 แสดงการเปรียบเทียบการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 100

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ 100

ตารางที่ 4.59 แสดงการเปรียบเทียบการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ 101

ตารางที่ 4.60 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านหลักนิติธรรมและคุณธรรม 102

ตารางที่ 4.61 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและกฤษัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด 103

ตารางที่ 4.62 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล 103

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงแผนภูมิการปกครองคณะสงฆ์ไทย 35
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 47

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดหรือสถาบันสงฆ์ เป็นส่วนที่สำคัญของสถาบันหลักที่สำคัญในสังคมไทยคือสถาบันศาสนา และมีบทบาทสูงในทุกระดับชั้นของสังคมตลอดมา ทั้งความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อวัดกล่าวคือการให้ความเชื่อมั่นว่าวัดคือสถานที่อบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชนและยังเป็นพื้นที่อภัยทานสงเคราะห์ผู้คกทุกข์ได้ยาก เป็นศูนย์กลางชุมชนในการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่เกิด จนถึงวันลาสับจากโลกนี้ไป วัดจึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยได้เป็นอย่างดีรวมถึงให้วัดเป็นศูนย์กลางในชุมชนและต้นแบบการปกครองเชิงพุทธ เป็นผู้อบรมสั่งสอนหลักธรรมทางศาสนาแก่พุทธศาสนิกชนที่เข้ามาสู่วัด เพื่อให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข และในบางโอกาสก็ให้การสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชนในด้านต่าง ๆ ด้วย โดยจะต้องอยู่ภายใต้กรอบอันดีงามของศาสนา[1] เมื่อพระภิกษุที่ทำหน้าที่ดูแลบริหารปกครองวัดจึงถูกแต่งตั้งให้เป็น พระสังฆาธิการหรือที่เรียกกันว่าเจ้าอาวาส ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความเสื่อมความเจริญของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา แม้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ก็มีฐานะอย่างเดียวกับเจ้าอาวาส เพราะความสำคัญดังกล่าว จึงถูกบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสไว้โดยชัดเจนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา 37 ได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่ บำรุงรักษาวัด รวมถึงศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เรียบร้อยสวยงาม ปกครองดูแลให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีความต้องการศึกษาในพระพุทธศาสนา ให้ความสะดวกแก่พุทธศาสนิกชนตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนในมาตรา 38 ได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีอำนาจ ในการห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด หรือสั่งให้บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด หรือใช้อำนาจสั่งให้บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิต

---

[1]พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2527), หน้า 17.

หรือคฤหัสถ์ในวัดนั้น ประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม[2]

วัดที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม มีจำนวน 213 วัด วัดได้การดำเนินกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพระธรรมและวินัย บนพื้นฐานของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม โดยมีเจ้าอาวาสผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัด ปกครองดูแลผู้อาศัยประโยชน์จากวัด ปกครองรักษาควบคุมพระลูกวัดให้อยู่ในกฎระเบียบของวัดที่อาศัยอยู่ ซึ่งในจังหวัดนครปฐม มีชุมชนขนาดใหญ่ตั้งอยู่รอบ ๆ โดยประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการนำบุตรหลานเข้ามาอุปสมบทเพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และอยู่จำพรรษาในวัดนั้น ๆ นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังได้เข้ามาขอใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ เช่นงานบวช งานศพ และงานมหรสพ งานประจำปีของวัด เป็นต้น เมื่อมีการจัดงานขึ้นย่อมมีการนำสุราเข้ามาดื่มภายในวัด และมีการเล่นการพนันในวัด บางครั้งก็มีการแอบเข้ามาขั่วสุมเพื่อเสพยาของกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด เมื่อมีประชาชนมาใช้สถานที่วัดเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด จึงทำให้วัดเกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการในด้านการปกครองของเจ้าอาวาส

เพื่อทำให้พระภิกษุที่อยู่ภายในวัดปฏิบัติตามระเบียบพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะได้ให้เจ้าอาวาสใช้บทบาทและหน้าที่ในการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เป็นการสร้างความคล่องตัวในการดูแลและรักษาศาสนสถาน และศาสนวัตถุให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นการช่วยอนุรักษ์พระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไปโดยไม่เกิดความเสื่อมเสีย เพราะศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในสังคม และผลการศึกษาเรื่องนี้เจ้าอาวาสในพื้นที่อื่น ๆ สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ต่อไปในอนาคต

ดังนั้นจากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง "บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม" โดยมุ่งที่จะศึกษาเรื่องบทบาทด้านการปกครองเพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการเพิ่มศักยภาพในการปกครองตามบทบาทและหน้าที่ของเจ้าอาวาสต่อไป

---

[2]พระราชวิสุทธิภัทรธาดา,พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2547), หน้า 107 - 220.

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยได้ศึกษาใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และ 3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ วัดในจังหวัดนครปฐม จำนวน 213 วัด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ของเจ้าอาวาส ที่มี อายุ พรรษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลีและระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา บทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในเขตจังหวัดนครปฐม

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

บทบาทด้านการปกครองวัด หมายถึง พระสังฆาธิการ ที่มีตำแหน่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติพระสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 มีฐานะเป็นเจ้าอาวาสในเขตจังหวัดนครปฐม ที่มีบทบาทหลักในด้านการปกครองดูแลรักษาบริหารจัดการวัดตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบของตน โดยที่เริ่มจากบทบาทภายในของคณะสงฆ์เองแล้วยังส่งผลต่อสังคม ชุมชนในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ในที่นี้หมายถึงเจ้าอาวาสที่มีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดที่อยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม

การบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ หมายถึง เจ้าอาวาส มีฐานะเป็นผู้ปกครองวัดมีหน้าที่ดูแลรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปได้ด้วยดี เช่น การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการ ต่าง ๆ การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการ การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ

การปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ อาศัยอยู่ในวัด หมายถึง เจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปกครองและควบคุมผู้ที่อาศัยอยู่ภายในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เช่น การออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด มีความเหมาะสม การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้ผู้ที่ทำความดีและมีคุณประโยชน์ การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวัดมีความเหมาะสม

การให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล หมายถึง เจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่ เตรียมงานตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ในกิจอันชอบโดยไม่ขัดพระธรรมวินัย เช่น มีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล ป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขที่เข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ รวมทั้งศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ

เจ้าอาวาส หมายถึง ผู้มีสิทธิสูงสุดภายในวัด มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สมบัติวัด และปกครองผู้ที่อยู่ภายในวัดไม่ว่าจะเป็นบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ ดำรงตำแหน่งปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ 1) 30 ปีลงมา, 2) 31 – 40 ปี, 3) 41 – 50 ปี และ 4) 51 ขึ้นไป

พรรษา หมายถึง ระยะเวลาอุปสมบทของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) 5 – 10 พรรษา, 2) 11 – 15 พรรษา, 3) 16 – 20 พรรษา และ 4) 21 พรรษาขึ้นไป

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) 1 – 5 ปี, 2) 6 – 10 ปี, 3) 11 – 15 ปี และ 4) 16 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษาแผนกบาลี หมายถึง ระดับการศึกษาแผนกบาลีสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค, 2) เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค, 3) เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค และ 4) ไม่มีเปรียญธรรม

ระดับการศึกษาสายสามัญ หมายถึง ระดับการศึกษาสายสามัญสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี และ 2) ปริญญาตรีขึ้นไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม" นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการปกครองของเจ้าอาวาสตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์

2.4 สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.1.1 ความหมายของบทบาท

ได้มีผู้ให้ความหมายของบทบาทไว้แตกต่างกัน ดังนี้

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือการแสดงออกหรือพฤติกรรมหรือการพบปะสังสรรค์เกี่ยวกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในกลุ่มสังคม[1]

ไพรัช เจียมบรรจง ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า "บทบาท" หมายถึง การปฏิบัติตามตำแหน่ง ในแง่จิตวิทยาบทบาท คือการแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และในแง่จิตวิทยาสังคม บทบาท คือการแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในสังคม[2]

---

[1]นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม, จิตวิทยาสังคม, (ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์, 2524), หน้า 69.

[2]ไพรัช เจียมบรรจง, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยาการพิมพ์, 2523), หน้า 58.

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถาน ภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพโดยอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้[3]

พัทยา สายหู ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็น "บุคคล" และเปรียบได้เสมือน "บท" ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ เป็น (ตัวละคร) อะไร มีบทบาท ที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทก็อาจถูกเปลี่ยนตัว ไม่ให้แสดงไปเลย ในความหมายเช่นนี้ "บทบาท" ก็คือการกระทำต่าง ๆ ที่ "บท" กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ใน "บท" นั้น[4]

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงสถานภาพและบทบาท (Status and Role) คือการที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพ (Status) ของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมโดยส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง[5]

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาด หมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ บทบาทเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นแบบแห่งพฤติ กรรมของบุคคลในสถานะหนึ่ง ที่พึงมีต่อบุคคลในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน[6]

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ ได้ให้ความหมายว่า บทบาท (Role) หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลตามตำแหน่งและสถานภาพในสังคมนั้น ๆ เช่น ครูมีหน้าที่สอนหนังสือตามตำแหน่ง แต่

---

[3]สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่วิทยา, 2520), หน้า 46.

[4]สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, **บทบาทและความ สัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตของค์การบริหารส่วนตำบล**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิธการพิมพ์จำกัด, 2539), หน้า 26.

[5]สุพัตรา สุภาพ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 52.

[6]อุทัย หิรัญโต, **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยามานุษยวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, 2526), หน้า 197.

ครูใหญ่มีสถานภาพสูงกว่าครูประจำชั้นต้องรับผิดชอบมากกว่า ผู้ชายมีสถานภาพเป็นบิดามีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตร แต่มีสถานภาพสูงกว่าบุตร บุตรต้องให้ความเคารพนับถือเชื่อฟัง[7]

ประภาส ศิลปรัศมี ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานหรือขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้น แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมคาดหวัง หรือกำหนดไว้นั่นเอง[8]

ฌรงค์ เส็งประชา กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหมายให้บุคคลกระทำ บทบาทเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำ ส่วนสถานภาพคือสิ่งที่เราจะต้องเป็น[9]

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคม เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่คนดำรงอยู่[10]

งามพิศ สัตย์สงวน ให้ความหมายว่า บทบาท คือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อทำให้อยู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อจะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่าง ๆ ของพ่อ เช่น เลี้ยงดูลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน อบรมสั่งสอนให้ความรักความอ่อนดูและตำแหน่งอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน เช่น ครูอาจารย์ ภารโรง ต่างก็มีบทบาทที่คาด หวังจะต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านั้นอยู่[11]

---

[7]กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527), หน้า 50.

[8]ประภาส ศิลปรัศมี, **บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนชนบทระดับตำบล**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, 2529), หน้า 14.

[9]ฌรงค์ เส็งประชา, **มนุษย์กับสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2530), หน้า 109.

[10]จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2543), หน้า 45.

[11]งามพิศ สัตย์สงวน, **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทรามาการพิมพ์, 2543), หน้า 96 – 97.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง ส่วนหนึ่งที่เป็นพลวัตของสถานภาพบุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพ โดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อเขาใช้สิทธิและทำหน้าที่อันเป็นส่วนต่าง ๆ ของสถานภาพก็แปลว่าเขาแสดงบทบาทนั้น[12]

ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟุ้ง ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มหรือสังคมเพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้[13]

วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ และปรีชา ช้างขวัญยืน ให้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของวัดที่มีต่อสังคมและมนุษย์ชาติ ในการให้บริการต่าง ๆ แก่สังคมเท่าที่จะทำได้ เช่นให้ใช้ที่วัดเป็นสถานศึกษาอบรม ที่ประชุม ที่ให้ยืมเครื่องใช้เพื่อการทำบุญ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และใช้จัดสถานที่ประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด[14]

ทินพันธ์ นาคะตะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการว่า หน้าที่หลักของพระสังฆาธิการคือการประพฤติปฏิบัติธรรม ส่วนหน้าที่ที่มีต่อสังคมก็นับว่ามีอยู่หลายประการ กล่าวคือ นอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินงานบริหารกิจการของวัดแล้ว พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตาม และอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งกว่านั้น พระสังฆาธิการยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการนำประกอบพิธีการทางศาสนาให้แก่ชาวบ้าน นอกจากนี้พระสังฆาธิการจะต้องมีความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำที่สูงสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และ มีบทบาทในการเป็นผู้จัดการการศึกษาและเป็นครูให้กับ ประชาชนฝากลูกเป็นศิษย์หรือสามเณร เพื่อการศึกษาเล่าเรียน การอ่าน การเขียน รวมทั้งการรับการอบรมทางศีลธรรม และหลักธรรมของศาสนา ทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านจริยธรรมของสังคมอีกด้วย[15]

---

[12]สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณ์, 2543), หน้า 46.

[13]ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟุ้ง, **สังคมและวัฒนธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 53.

[14]วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ และปรีชา ช้างขวัญยืน, **หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา ส. 0112 - ส. 0113**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2551), หน้า 68 - 70.

[15]ทินพันธ์ นาคะตะ, **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2549), หน้า 5.

สนธยา พลศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่คนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้อยู่ร่วมกัน สามารถสร้างระบบสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย บุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายสถานภาพและแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นพ่อ แม่ ลูก ครู อาจารย์ นักศึกษา นิสิต เป็นต้น[16]

สรุปได้ว่า บทบาท คือหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่พึงจะได้รับจากสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลที่ได้รับบทบาทในแต่ละบทบาท เช่น บทบาทของความเป็นแม่ ก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่ง บทบาทของความเป็นพ่อก็ปฏิบัติตามหน้าที่อีกบทบาทหนึ่ง ในขณะที่บทบาทของครู/อาจารย์ ก็ยังมีหน้าที่หรือบทบาทอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของบทบาทของแต่ละบุคคล

2.1.2 ลักษณะทั่วไปของบทบาท

งามพิศ สัตย์สงวน ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของบทบาทไว้ว่า

1) ประการแรก บทบาทเป็นการทำตามสิทธิหน้าที่ของผู้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ คือ หน้า ที่ที่เขาต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ บทบาทจึงเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เขาทำในตำแหน่งที่เขาครองอยู่ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อแม่มีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำหลายอย่าง เช่น เลี้ยงดูลูก ให้การศึกษาอบรม ให้ความอบอุ่นทางใจ และมีสิทธิที่จะได้รับอะไรตอบแทนหลายอย่าง เช่น ครูอาจารย์ ก็เช่นเดียวกัน

2) เราอาจคิดว่า บทบาทเป็นเรื่องของสังคมแต่มีจิตวิทยาของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ความคิดนี้ช่วยให้เข้าใจว่า ทำไมผู้ครองตำแหน่งเดียวกันจึงแสดงบทบาทต่างกันไป เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิการบดี คณบดี และตำแหน่งอื่น ๆ เป็นตำแหน่งที่มีบรรทัดฐาน กำหนดสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ เอาไว้ ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้นจะต้องทำหน้าที่หลายอย่าง และจะได้รับสิ่งตอบแทนหลายอย่าง แต่ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น เช่น นายกรัฐมนตรี หรือคณบดี จะแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป เพราะแต่ละคนมีลักษณะทางจิตและบุคลิกต่างกันไป รวมทั้งมีปัจจัยสำคัญอีกหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กาลเวลาและสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ เช่น เมื่อมีบรรทัดฐานใหม่ ๆ เกิดขึ้นหรือเมื่อเลิกใช้บรรทัดฐานอันเก่า ดังนั้น นายกรัฐมนตรีบางคนมีอำนาจตัดสินใจมากในการทำสงคราม การค้า การติดต่อกับต่างประเทศและอื่น ๆ ขณะที่นายกรัฐมนตรีอีกคนทำไม่ได้ เพราะรัฐสภาไม่ยินยอมตลอดเวลาที่ผ่านไปจะมีหน้าที่และความ

---

[16]สนธยา พลศรี, หลักสังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2545), หน้า 48.

รับผิดชอบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาในสถานภาพต่าง ๆ ทำให้สถานภาพนั้น ๆ มีบทบาทเพิ่มขึ้น ทั้งสถานภาพและบทบาทจึงเปลี่ยนแปลงได้ สถานภาพเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแต่บทบาทนั้นเป็นพฤติกรรม

3) ในบางครั้งบทบาทอาจขัดแย้งกันได้ (Role conflicts) เมื่อแต่ละคนมีหลายสถานภาพแต่ละคนจึงมีหลายบทบาทด้วย ดังนั้นอาจมีบทบาทที่ขัดกันได้ในบางครั้ง เมื่อต้องแสดงบทบาทที่ต่างกันในเวลาเดียวกัน เช่น มารดาที่ทำงานด้วยจะมีความขัดแย้งในบทบาทเมื่อลูกไม่สบาย เพราะถ้าไปทำงานจะได้ชื่อว่าเป็นแม่ที่ไม่ดี แต่ถ้าดูแลลูกที่บ้านอาจทำให้งานเสียได้หรือกรณีอาจารย์หรือครูที่ต้องคุมสอบลูกตัวเอง จะทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทขึ้นได้ในตำแหน่งของพ่อเขาควรมีบทบาทที่ต้องช่วยเหลือลูก แต่ในเวลาเดียวกันมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องรักษาความยุติธรรม

4) ในบางครั้งบทบาทอาจทำให้เกิดความเครียดได้ เนื่องจากว่าในสังคมสมัยใหม่มักมีการคาดหวังในบาทบาทต่าง ๆ มากไปแต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมายแต่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีทุกบทบาทเพราะขาดเงินทอง เวลา และปัจจัยอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ตึงเครียดได้ ไบเซนได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้โดยเสนอมในภาพ "บทบาทต่อรอง" (Role bargain) ขึ้นมาในภาพนี้หมายถึงการเลือกแสดงบทบาทใดบทบาทหนึ่งให้ดีที่สุด สำหรับบทบาทอื่น ๆ เอาแค่ผ่านไปเท่านั้นหรือบางครั้งต้องทิ้งบทบาทใดบทบาทหนึ่งไปชั่วขณะ เช่น อาจารย์ผู้หญิงที่กำลังเขียนผลงานวิจัยถ้างานวิจัยไม่เร่งมากจะแสดงบทบาทของมารดาอย่างเต็มที่บทบาทของนักวิจัยเป็นบทบาทรอง แต่เนื่องงานวิจัยเร่งมาก อาจต้องทิ้งบทบาทของมารดาโดยสิ้นเชิงไปชั่วขณะหนึ่งและแสดงบทบาทของนักวิจัยอย่างเต็มที่[17]

ทิดยา สุวรรณชฎ ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทว่า มีลักษณะ 2 ประการคือ

1) บทบาทอุดมคติ คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่ควรจะปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ สั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งนั้น ๆ

2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมได้นำเอาบทบาทอุดมคติไปแปลเพื่อปฏิบัติ บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะใกล้เคียงหรือแตกต่างจากบทบาทอุดมคติมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความหมายบทบาทนั่นเอง[18]

---

[17]งามพิศ สัตย์สงวน, **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**, อ้างแล้ว, หน้า 98.

เดโช สุวนานนท์ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งมีสาระสำคัญจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1) รู้สภาพตนในสังคม

2) คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ที่เหมาะสม

3) คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

4) ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง[19]

สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาทที่กำหนดและวางระเบียบไว้อย่างชัดแจ้ง ว่าบุคคลที่อยู่ในลักษณะบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกับบทบาท จำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดแจ้งเกี่ยวลักษณะกับบทบาทที่กำหนดไว้ขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงลักษณะของบทบาทการปฏิบัติที่ดี เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ประเภทของบทบาท

มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้ต่าง ๆ กันมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมีดังต่อไปนี้

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ ได้แยกลักษณะบทบาทเป็น 3 ประการคือ

1) บทบาทในอุดมคติ (Idealrole) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่ง ๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไรทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยมทัศนคติบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

3) บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้[20]

---

[19]เดโช สุวนานนท์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โพธิ์สามต้นการพิมพ์, 2518), หน้า 98.

[20]จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, อ้างแล้ว, หน้า 45 - 46.

อรุณ รักธรรม ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงาน บทบาทที่ถูกกำหนด

2) บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ[21]

เดโช สวนานนท์ กล่าวว่าบทบาทอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) บทบาทที่รัดกุม คือบทบาทที่มีข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตาม ที่แน่นอนตายตัว ยืดหยุ่นไม่ได้ เช่น บทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน บทบาทของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น พฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกตามบทนั้น ๆ อำนาจหน้าที่รับผิดชอบอาจมีระบุไว้ชัดเจนในรูปของกฎหมายระเบียบแบบแผน

2) บทบาทที่ยืดหยุ่นได้ คือบทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมอันสัมพันธ์กับบทบาทนั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสมควร ไม่มีข้อกำหนดตายตัว เช่น บทบาทของบิดา มีข้อกำหนดไว้กว้าง ๆ ทั่วไป ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของบิดา เป็นต้น แต่พฤติกรรมของบิดาที่มีต่อบุตรอาจแปรผันไปได้มากพอสมควรระหว่างบิดาแต่ละคน[22]

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้แยกประเภทของบทบาทออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed) บทบาทประเภทนี้ เพ่งเล็งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตนและทักษะในการแสดงบทบาท มีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของสถานภาพนั้น ๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นครงระระดับการยอมปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

2) บทบาทตามใจ (Subjective roles) บทบาทประเภทที่ 2 เพ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอัตตา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนนี่เอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพินิจพิจารณาเลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้น ๆ ให้เหมาะสมกับตนจุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

3) บทบาทจริง (Enacted roles) บทบาทประเภทนี้ คือพฤติกรรมจริงของปัจเจกชนหลังผ่านขั้นตอนสองขั้นมาแล้วข้างต้น หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผย ก็จะดูความซับซ้อนหรือ

---

[21]อรุณ รักธรรม, **พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2546), หน้า 18.

[22]เดโช สุวนานนท์, จิตวิทยาสังคม, อ้างแล้ว, หน้า 102 – 103.

โครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้าแพ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ก็จะพุ่งในตัวความคาดหวัง หรือการตีความคาดหวังตามสถานภาพนั้น[23]

ทรูเนอร์ เจ.เฮช. (Turner J.H.) ได้กล่าวถึงประเภทบทบาทโดยมากเห็นพ้องกันว่า ข้อต่อระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคลคือบทบาท ดังนั้น จึงได้สรุปประเภทของบทบาทไว้อยู่ 3 ประการคือ

1) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed roles) เป็นบทบาทที่เน้นให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังตามแต่ละสถานภาพ โลกสังคม (Social world) ถูกสมมติว่ามีใบสั่งจัดไว้ชัดเจน บุคคลจะรู้ใบสั่งนั้นด้วยอัตตา (self) และความสามารถในการแสดงบทบาท อันจะมีผลต่อระดับการคล้อยตามความต้องการ (ให้แสดงบทบาท) ของแต่ละสถานภาพ

2) บทบาทตามใจ (Subjective roles) เป็นบทบาทที่ปัจเจกบุคคลผู้กรองสถานภาพนั้น ๆ แสดงออก หลังจากรับรู้และตีความหมาย ปรับความคาดหวังต่าง ๆ ที่ผ่านอัตตาตัวตนโลกสังคมถูกสร้างขึ้นด้วยการประเมินตามอัตวิสัย ในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์

3) บทบาทจริง (Enacted roles) ในที่สุดแล้วความคาดหวังและการประเมินความคาดหวังตามอัตวิสัยของปัจเจกบุคคล ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม บทบาทนี้จึงเป็นพฤติกรรมจริงที่เปิดเผย โลกสังคมเป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน[24]

โคเฮน (Cohen) ได้กล่าวสรุปแนวคิดบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้นเรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1) บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ

2) ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด

---

[23]สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**, อ้างแล้ว, หน้า 63.

[24]พระมหาเจริญ คำราช, "บทบาทพระสังฆาธิการในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ระดับเจ้าคณะตำบล ระดับเจ้าคณะอำเภอ และพระธรรมทูต ในเขตจังหวัดขอนแก่น", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2546, หน้า 60.

3) บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ[25]

สรุปได้ว่า ประเภทของบทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลอยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรนั้น ๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่อย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ถือปฏิบัติจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่า คนมีขอบเขตในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

มีผู้ที่กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมีดังต่อไปนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวถึง ทฤษฎีบทบาทว่า เป็นทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic interaction Theory) โดยกล่าวถึงลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล แล้วย้ำให้เห็นว่าตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจในสังคม ตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้ายต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของคนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของคนและทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย เป็นสไตล์ของคนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น[26]

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาทเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล สังคมเป็นเครือข่ายของสถานภาพและความคาดหวัง ส่วนปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพและแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ครอบครอง จะมีลักษณะที่สำคัญ 2 อย่าง คือ

1) ลักษณะเกี่ยวกับตน (selft-related characteristics) ได้แก่ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลตามที่เขาคิดว่าเป็นหรือมีลักษณะเช่นนั้น ลักษณะนี้จะมีผลต่อการประพฤติตามสถานภาพที่

---

[25]นงเยาว์ ปิฎกรัชต์,"บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา), 2532, หน้า 10.

[26]สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา, อ้างแล้ว, หน้า 133 - 134.

2) ความสามารถและทักษะในการแสดงบทบาท (Role playing skills and capacities) ความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล ส่วนทักษะเป็นสิ่งที่เรียนรู้ภายหลังแต่ทั้ง 2 สิ่งก็เกี่ยวสัมพันธ์กัน หากไม่มีความสามารถเป็นทุนทักษะก็ไม่อาจเกิดได้ ด้วยทักษะและความสามารถในการแสดงนี้เองทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้[27]

จอนาตัน เอช. เทอเนอร์ (Jonathan H. turner) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นกรอบปฏิบัติของแต่ละสถานภาพมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1) ความคาดหวังจากบท (Expectation from the script) ความจริงของสังคมเป็นเหมือนบท (script) ที่สามารถอ่านได้ มีบรรทัดฐาน (norms) ระบุว่าปัจเจกบุคคลจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพราะฉะนั้น บทคือบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดพฤติกรรมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ กัน

2) ความคาดหวังจากผู้แสดงอื่น (Expectation from the other player) เมื่อผนวกการสร้างพฤติกรรมตามบรรทัดฐานกับความสัมพันธ์ทางสังคมเข้าด้วยกัน ทฤษฎีบทบาทให้ความสนใจความต้องการที่ผู้แสดงคนอื่นฉายออกมาในสถานที่เกิดปฏิสัมพันธ์ อันจะเป็นพลังสำคัญทำให้การกระทำของมนุษย์ชัดเจนขึ้น หมายความว่าผู้แสดงอื่นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของเพื่อนผู้แสดงด้วยกันเอง

3) ความคาดหวังจากผู้ชม (Expectation from the audience) ความคาดหวังอย่างสุดท้ายมาจากผู้ชม ที่มีต่อปัจเจกบุคคลผู้ยึดครองสถานภาพ ผู้ชมอาจจะมีจริงๆ หรือจินตนาการขึ้นก็ได้ ความคาดหวังของผู้ชมจะเป็นคำแนะนำสำหรับแสดงพฤติกรรม หมายความว่าผู้แสดงต้องแสดงบทบาทตามความต้องการของผู้ชม ซึ่งเป็นกรอบอ้างอิง หรือกลุ่มตัวอย่าง (frame of reference group)[28]

ยอร์จ เฮอร์เบอร์ต มีด (George Herbert Mead) ได้กล่าวว่า ตัวตนปรากฏมาภายหลังที่มนุษย์พัฒนาไปสู่จุดของการใช้สัญลักษณ์ที่มีความหมาย (significant symbols) สัญลักษณ์ที่มีความหมาย ทำให้บุคคลสวมบทบาทผู้ฟังและบรรลุวัตถุประสงค์ คือความเห็นของบุคคลภายนอกที่มีต่อบุคคลนั้นในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ตัวตนปรากฏขึ้นในกระบวนการของประสบการณ์และกิจกรรมของสังคม กล่าวคือพัฒนาขึ้นมาจากการที่เขามีความสัมพันธ์กันกระบวนการดังกล่าว และกับบุคคลอื่นในกระบวนการนั้น และตัวตนนั้นแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ตัวตน

---

[27]เรื่องเดียวกัน.

[28]จอนาตัน เอช. เทอเนอร์, อ้างใน พระกฤพจน์ สุทฺธิจิตฺโต, "บทบาทเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ", **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2546, หน้า 19 – 20.

ประสบการณ์และกิจกรรมของสังคม กล่าวคือพัฒนาขึ้นมาจากการที่เขามีความสัมพันธ์กันกระบวนการดังกล่าว และกับบุคคลอื่นในกระบวนการนั้น และตัวตนนั้นแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ตัวตนที่เรียกว่า "I" และตัวตนที่เรียกว่า "me" ในตัวตนทั้ง 2 อย่างนั้น I เป็นอัตตา (subject) me เป็นกัมมะ (object) I เป็นตัวตนผู้กระทำ me เป็นตัวตนที่เราเห็นในฐานะเป็นผู้ถูกทำ เมื่อเราสังเกตตัวตนของเราจากบทบาทของบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น เมื่อเราพูดกับใครบางคน ตัวตนที่กำลังพูดคือ I ตราบเท่าที่เราได้ยินถ้อยคำของเราเราได้ตอบสนองตัวตนของเราในฐานะเป็นวัตถุของการสังเกต ตัวตนชนิดนี้เป็น me ตัวตนที่เป็น I สังเกตไม่ได้ ถ้ามีความพยายามสังเกตตัวตนนั้นก็จะเป็น me ตัวตนทั้ง 2 ชนิดนี้มีหน้าที่ต่างกันทั้งเพื่อสังคมและเพื่อปัจเจกบุคคล คือ I เป็นแหล่งของการกระทำตามธรรมชาติ สร้างสรรค์ แปลกใหม่ ให้ความรู้สึกถึงความเป็นอิสระและความคิดริเริ่ม ส่วน me เป็นเครื่องมือการบังคับตนเองและการควบคุมทางสังคม สรุปได้ว่า I เป็นความสร้างสรรค์ ส่วน me กำหนดของเขตและวางโครงสร้างบนพื้นฐานของคุณค่าทางสังคม แต่ตัวตนทั้ง 2 ก็มีคุณค่าในเชิงบวก จะเห็นว่า ความคาดหวังประเภทต่าง ๆ มีอิทธิพลเหนือตัวตน ตัวตนมีอิทธิพลเหนือทักษะการแสดงบทบาท ทักษะการแสดงบทบาทมีอิทธิพลเหนือบทบาทจริง แต่บทบาทจริงและตัวตนก็มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพราะผู้อื่นก็จะนำพฤติกรรมและบุคลิกของบุคคลไปพิจารณาเวลาของตัวเองจะแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน[29]

จีรพรรณ กาญจนะจิตรา และคณะ กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาทมีแนวคิดว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมบทบาทตามความคิดเห็นหรือทัศนะที่ได้รับผลมาจากความคาดหวังของสังคม ตามตำแหน่งสถานภาพของบุคคลนั้น หรือพฤติกรรมบทบาทเป็นมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ความคิดเห็นหรือทัศนะคติส่วนบุคคล[30]

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งอยู่ในเขตของสถานภาพหรือฐานะของตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ เป็นการทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพระสงฆ์ บทบาทของผู้นำ หรือผู้ปกครอง บทบาทของครูอาจารย์ ดังนั้นการแสดง

---

[29]ยอร์จ เฮอร์เบิต์ต วีด, อ้างใน พระกฤพจน์ สุทฺธิจิตฺโต, "บทบาทเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ", **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, อ้างแล้ว, หน้า 21.

[30]จีรพรรณ กาญจนะจิตรา, **สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 15, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540), หน้า 227.

บทบาทของบุคคลจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานภาพ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ อุปนิสัย ทัศนคติ เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

2.2.1 ความหมายของพระสังฆาธิการ

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายพระสังฆาธิการไว้ว่า "พระสังฆาธิการ" หมายถึงพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์นับตั้งแต่ตำแหน่งเจ้าคณะภาคลงมาจนถึงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาส เรียกว่า พระสังฆาธิการ[31]

พระราชวิสุทธิภัทรธาดา ได้ให้ความหมายว่า พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ มีดังต่อไปนี้

1) เจ้าคณะใหญ่
2) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
3) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด
4) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
5) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
6) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

จัดเป็นพระพระสังฆาธิการ ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น จะได้มีระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดเทียบกับตำแหน่งที่กล่าวมาแล้ว[32]

2.2.2 การแต่งตั้งพระสังฆาธิการ

พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งตามความในข้อ 4 ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ตามกฎมหาเถรสมาคม ข้อ 6 ดังต่อไปนี้

1) มีพรรษาสมควรแก่ตำแหน่ง
2) มีความรู้สมควรแก่ตำแหน่ง
3) มีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย

---

[31]ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**, อ้างแล้ว, หน้า 1160.

[32]พระราชวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พุรหมรัสี), **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม**, อ้างแล้ว, หน้า 107 - 220.

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4) เป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครองคณะสงฆ์

5) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อน หรือเป็นวัณโรคในระยะอันตรายจนเป็นที่น่ารังเกียจ

6) ไม่เคยต้องคำวินิจฉัยลงโทษ ในอธิกรณ์ที่พึงรังเกียจมาก่อน

7) ไม่เคยถูกถอดถอนหรือปลดจากตำแหน่งใด เพราะความผิดมาก่อน[33]

ส่วนที่ 1 เจ้าคณะใหญ่

ข้อ 7 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 30 และ

2) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่ารองสมเด็จพระราชาคณะ

ข้อ 8 สมเด็จพระสังฆราช ทรงแต่งตั้งพระราชาคณะผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 7 ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

ข้อ 9 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะใหญ่ ต้องมีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 โดยอนุโลมในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะใหญ่ ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการเจ้าคณะใหญ่พ้นจากหน้าที่ เมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้ง หรือให้พ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาเพื่อมหาเถรสมาคมทราบ

การแต่งตั้งเจ้าคณะภาค

ข้อ 10 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ต้องมีคุณสมบัติ โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษา 20

2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ

3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดในภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ

4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นเทพ หรือ

5) เป็นพระราชาคณะซึ่งเป็นพระคณาจารย์เอก หรือเป็นเปรียญธรรม 9 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) (4) หรือ (5) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสมมหาเถรสมาคมอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

---

[33]เรื่องเดียวกัน, หน้า 201.

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อันไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

ข้อ 11 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะภาค เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคใหญ่พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 10 เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาเพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะภาคอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 12 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะภาคให้นำบทบัญญัติในข้อ 11 วรรคแรกมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 13 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะภาคหรือเลขานุการรองเจ้าคณะภาคต้องมีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 โดยอนุโลม ในการแต่งตั้งเลขานุการดังกล่าวในวรรคแรก ให้เจ้าคณะภาค หรือรองเจ้าคณะภาคแล้วแต่กรณีพิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการดังกล่าวในวรรค 2 พ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้ง หรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะใหญ่เพื่อทราบ[34]

การแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด

ข้อ 14 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 10 กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้นและ

2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ

3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ

4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ หรือเป็นพระคณาจารย์ไทขึ้นไป หรือเป็นเปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า 6 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้ หรือได้แต่ไม่เหมาะสม สมเด็จพระสังฆราชอาจทรงพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

ข้อ 15 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดในภาคใด ให้เจ้าคณะภาคนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 14 เสนอเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม

ข้อ 16 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะจังหวัด ให้นำบทบัญญัติข้อ 15 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 17 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติตามในข้อ 6 โดยอนุโลม ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งเลขานุการเจ้า

---

[34]เรื่องเดียวกัน, หน้า 211.

คณะจังหวัดพ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ[35]

การแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ 18 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 10 กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้น และ

2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่าสองปี หรือ

3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่าสี่ปี หรือ

4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นพระคณาจารย์ตรีขึ้นไป หรือเป็นเปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า 4 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสมเจ้าคณะภาคอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณีโดยอนุมัติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ 19 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 18 เสนอเจ้าคณะภาคเพื่อพิจารณาแต่งตั้งโดยอนุมัติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ 20 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะอำเภอ ให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 21 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอต้องมีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอพิจารณาแต่งตั้ง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือให้พ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อทราบ

การแต่งตั้งเจ้าคณะตำบล

ข้อ 22 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 5 กับมีสำนักอยู่ในเขตอำเภอนั้น และ

2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ

3) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสในตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ

---

[35]เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

4) เป็นพระภิกษุมีสมณศักดิ์ หรือพระคณาจารย์ หรือเป็นเปรียญธรรม หรือเป็นนักธรรมชั้นเอก ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสม เจ้าคณะจังหวัดอาจพิจารณาผ่อนผัน ได้เฉพาะกรณีโดยอนุมัติของเจ้าคณะภาค

ข้อ 23 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะตำบลในอำเภอใด เจ้าคณะอำเภอนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 22 เสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง เมื่อได้แต่งตั้งแล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ

ข้อ 24 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะตำบล ให้นำบทบัญญัติในข้อ 23 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแต่งตั้งเจ้าอาวาส

พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ต้องมีคุณสมบัติข้อ 25 ตามกฎมหาเถรสมาคม โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่งดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 5 และ

2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิต และคฤหัสถ์ในถิ่นนั้น

ข้อ 26 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสในองจากพระอารามหลวงในตำบลใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะตำบลนั้นกับเจ้าคณะอำเภอปรึกษาสงฆ์ และทายก ทายิกาแห่งวัดนั้น พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 25 ถ้าปรึกษาเห็นพ้องกันในพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดก็ดี หรือเห็นแตกต่างกันในพระภิกษุหลายรูปก็ดีให้เจ้าคณะอำเภอรายงานเสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณา ถ้าเจ้าคณะจังหวัดเห็นสมควรให้พระภิกษุรูปใดก็ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปนั้นเป็นเจ้าอาวาส

ข้อ 27 ในการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส นอกจากพระอารามหลวงให้เจ้าอาวาสวัดนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ 28 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 10

2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ

3) มีสมณศักดิ์

(ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นราช สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก

(ข) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท

(ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอกสำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ 29 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในจังหวัดอื่น นอกจาก

กรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพ้น 10

2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ

3) มีสมณศักดิ์

(ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก

(ข) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอก สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท

(ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นโท สำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ 30 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 และข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณีเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อมหาเถรสมาคมพิจารณา

ถ้าพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามความในข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคดำเนินการตามความในวรรคต้น

ข้อ 31 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ให้เจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความข้อ 6 และข้อ 25 และระบุหน้าที่ที่ตนจะมอบหมายให้ปฏิบัติ แล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาเสนอตามลำดับ จนถึงมหาเถรสมาคม

ข้อ 32 สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามมติเถรสมาคม

การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะ

ข้อ 33 การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะตามความในข้อ 28 แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2535) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ 8 เบ็ดเตล็ด

ข้อ 34 เมื่อได้มีการแต่งตั้งพระภิกษุให้ดำรงตำแหน่งตามความในหมวดที่ 1 แห่งกฎมหาเถรสมาคมนี้แล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่แต่งตั้ง[36]

---

[36]เรื่องเดียวกัน, หน้า 215.

2.2.3 จริยาพระสังฆาธิการ

1) จริยา คือข้อปฏิบัติของพระสังฆาธิการ

ข้อ 43 พระสังฆาธิการต้องเอื้อเฟื้อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สังวรและปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยโดยเคร่งครัด

ข้อ 44 พระสังฆาธิการ ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งโดยชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยคำสั่งนั้นให้เสนอความคิดเห็นทัดทานเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และเมื่อได้ทักทานดังกล่าวมานั้นแล้ว แต่ผู้สั่งมิได้ถอดถอนหรือแก้คำสั่งนั้น ถ้าคำสั่งนั้นได้ผิดพระวินัยต้องปฏิบัติตาม แล้วรายงานจนถึงผู้สั่ง

ในกรณีที่มีการทักทานคำสั่งดังกล่าวในวรรคแรก ให้ผู้สั่งรายงานพฤติการณ์ทั้งหมดไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนเพื่อพิจารณาสั่งการ ในการปฏิบัติหน้าที่ ห้ามมิให้ทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตพิเศษชั่วครั้งคราว

ข้อ 45 พระสังฆาธิการ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา และห้ามมิให้ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันควร

ข้อ 46 พระสังฆาธิการ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ และห้ามมิให้ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่สมควร

ข้อ 47 พระสังฆาธิการ ต้องสุภาพเรียบร้อยต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน และผู้อยู่ในปกครอง

ข้อ 48 พระสังฆาธิการ ต้องรักษาส่งเสริมสามัคคีในหมู่คณะและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางที่ชอบ

ข้อ 49 พระสังฆาธิการ ต้องอำนวยความสะดวกในหน้าที่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา

ข้อ 50 พระสังฆาธิการ ต้องรักษาข้อความอันเกี่ยวกับการคณะสงฆ์ที่ยังไม่ควรเปิดเผย

2) การรักษาจริยา

ข้อ 51 ให้ผู้บังคับบัญชาตามระดับขั้น มีหน้าที่ควบคุมดูแลแนะนำชี้แจง หรือสั่งให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชาปฏิบัติตามจริยาโดยเคร่งครัด

ถ้าผู้บังคับบัญชารู้อยู่ว่า ผู้อยู่ในบังคับบัญชาละเมิดจริยาต้องพิจารณาว่า ความละเมิดของผู้อยู่ในบังคับบัญชารูปนั้น อยู่ในอำนาจที่ตนจะสั่งลงโทษได้หรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจหน้าที่ตนจะสั่งลงโทษได้ ก็ให้สั่งลงโทษแล้วรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตน ถ้าเห็นว่าความ

ละเมิดนั้นควรจะลงโทษหนักกว่าที่คนมีอำนาจจะลงโทษได้ ก็ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป เพื่อพิจารณาลงโทษตามควร

ผู้บังคับบัญชารูปใด ไม่จัดการลงโทษผู้อยู่ในบังคับบัญชาที่ละเมิดจริยา หรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชารูปนั้นละเมิดจริยา

ข้อ 52 พระสังฆาธิการรูปใด ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานละเมิดจริยาต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าคำสั่งลงโทษไม่เป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการร้องทุกข์ถ้าปรากฏว่าเป็นการร้องทุกข์เท็จให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยา

3) การละเมิดจริยา

ข้อ 53 พระสังฆาธิการรูปใดประพฤติละเมิดจริยา ต้องได้รับโทษฐานละเมิดจริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่

2) ปลดจากตำแหน่งหน้าที่

3) ตำหนิโทษ

4) ภาคทัณฑ์

ข้อ 54 การถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่นั้น จะทำได้ต่อเมื่อพระสังฆาธิการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง แม้ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ทุจริตต่อหน้าที่

2) ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเกินกว่า 30 วัน

3) ขัดคำสั่งอันชอบด้วยการคณะสงฆ์ และการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์

4) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์

5) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เมื่อได้สอบสวนและได้ความจริงตามรายงานนั้นแล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ได้

ข้อ 55 พระสังฆาธิการรูปใดต้องอธิกรณ์หรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาและอยู่ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัย หรือมีกรณีต้องหาว่าละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง และอยู่ในระหว่างสอบสวน ถ้าผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเห็นว่า จะให้คงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในระหว่างพิจารณาหรือสอบสวนจะเป็นการเสียหายแก่การคณะสงฆ์จะสั่งให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ก็ได้

ข้อ 56 การตำหนิโทษนั้น จะกระทำได้ต่อเมื่อพระสังฆาธิการรูปใดละเมิดจริยาซึ่งไม่ร้ายแรงถึงกับถอดถอน หรือปลดจากตำแหน่งหน้าที่ มีเหตุที่ผู้บังคับบัญชาเห็นควรปรานี ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งตำหนิโทษ โดยแสดงความผิดของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

การตำหนิโทษเช่นนี้ ให้มีกำหนดไม่เกินสามปีนับแต่วันสั่งลงโทษ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่าพระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติดีในทางการคณะสงฆ์พอควรแล้ว จะสั่งลบล้างการตำหนิโทษก่อนครบกำหนดก็ได้ หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้ พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาในกรณีเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันซ้ำอีก ให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง

ข้อ 57 กรณีดังกล่าวแล้วในข้อ 56 ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ายังไม่ควรลงโทษถึงตำหนิโทษ ควรลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ ก็ให้มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ได้ โดยแสดงความผิดของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้ การลงโทษภาคทัณฑ์ ให้มีกำหนดไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่สั่งลงโทษ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่า พระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติดีในทางการคณะสงฆ์พอควรแล้ว จะสั่งลบล้างการภาคทัณฑ์ก่อนครบกำหนดก็ได้ หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาอีก ให้ลงโทษสถานอื่นถัดขึ้นไปตามควรแก่กรณี

ข้อ 58 เมื่อได้มีการลงโทษตามข้อ 56 หรือข้อ 57 แล้ว ให้ผู้สั่งลงโทษรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนทราบ[37]

สรุปได้ว่า พระสังฆาธิการนั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่พร้อมในทุกด้านมีความฉลาดรอบรู้ว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร เป็นผู้มีคุณธรรม จริยะธรรม รู้เหตุ รู้ผล ในการใช้อำนาจหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ การปกครองดูแลกิจการคณะสงฆ์ต้องกระทำหรือที่ควรกระทำ กิจการที่เป็นงานของคณะสงฆ์ พระสังฆาธิการต้องถือหรือควรถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นงานปกครองที่สำคัญในทุกส่วนและทุกด้านเพราะพระสังฆาธิการมีหน้าที่ต้องปกครองดูแลคณะสงฆ์โดยแท้

2.2.4 อำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการ

ได้มีผู้ให้ความหมายของอำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการไว้ ดังนี้

พระสังฆาธิการเป็นนามบัญญัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองของตน คือ บริหารการคณะสงฆ์และการพระศาสนาตามที่กำหนดใน 4 องค์การเดิม

---

[37]เรื่องเดียวกัน, หน้า 221.

แต่มิได้จัดเป็นองค์การ ซึ่งเป็นตัวองค์กรบริหาร คงยึดเอาเฉพาะลักษณะงานในองค์การนั้น ๆ เปลี่ยนเรียกว่า "การ" กล่าวคือ

1) การรักษาความเรียบร้อยดีงาม (เดิมคืองานในองค์การปกครอง)

2) การศาสนศึกษา (เดิมคืองานในองค์การศึกษา)

3) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา (เดิมคืองานในองค์การเผยแผ่)

4) การสาธารณูปการ และ

5) เพิ่มการศึกษาสงเคราะห์และการสาธารสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยกัน พร้อมทั้งเอาการนิคหกรรม (เดิมคือการวินิจฉัยอธิกรณ์) รวมเข้าอยู่ในอำนาจหน้าที่เจ้าคณะชั้นนั้น ๆ เพื่อมิให้เกิดความถ่วงดุลแห่งอำนาจดังเช่นกฎหมายฉบับเดิม เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรม ได้กำหนดให้มีรองเจ้าคณะ เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะในชั้นนั้น ๆ อีกส่วนหนึ่ง แม้ในส่วนวัด ก็ให้มีรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เพื่อเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ

2.2.5 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการ

การปกครอง หมายถึง การดูแล การคุ้มครอง การระวังรักษาหรือการบริหาร อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการควบคุม ดูแลหมู่คณะให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหมู่คณะหรือของสังคมนั้นๆ คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่าการปกครอง ในพระไตรปิฎก เช่น ประหาล อภิปาล เป็นต้น ถ้าจะมองไปถึงการบริหารคณะสงฆ์พระพุทธองค์ไม่ทรงให้ความสำคัญกับผู้นำหรือการปกครองมากนัก แต่พระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญกับพระธรรมวินัยมากกว่า เพราะเหตุว่าพระธรรมวินัยไม่มีการเปลี่ยนแปลง (เป็นสัจธรรม) แต่ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลง (ได้เสมอ) ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า "ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปแล้วก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย" และยังตรัสกับภิกษุทั้งหลายเป็นปัจฉิมโอวาทว่า "ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด"

การปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน นอกจากจะใช้พระธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครองแล้ว ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535[38] มาใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองด้วย โดยเนื้อหาสำคัญในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

---

[38]เสวก สุบรรณเกตุ, "บทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารคณะสงฆ์ไทย (พ.ศ. 2505-2535)", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2540, หน้า 87.

6มาตรา แบ่งออกเป็น 8 หมวด แบ่งเป็นสาระสำคัญ คือ การมอบอำนาจในการบริหารและ งคณะสงฆ์ทั้งหมด

องค์กรมหาเถรสมาคม ประกอบไปด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่ง ธรรมการโดยตำแหน่ง ทรงอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชาการคณะสงฆ์ และมีสมเด็จ คณะทุกรูปเป็นกรรมการ (มาตรา 12) ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี อธิบดีกรมการศาสนา ธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการศาสนามีหน้าที่เป็นสำนัก รมหาเถรสมาคม (มาตรา 13)

การจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) ธ มีการแบ่งการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ในส่วนรวมทั่ว าจักร กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม บริหารงานโดยสั่งการไปยังส่วนภูมิภาค

2) การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์เฉพาะส่วนมีการแบ่งเขตการ องออกเป็น ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล การปกครองทุกส่วนชั้นจะมีเจ้าคณะทั้งมหานิกายและ ยุต ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์

การปกครองคณะสงฆ์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมีลักษณะการปกครองที่อนุวัติตาม ปกครองฝ่ายอนาจักรเสียเป็นส่วนมาก เพราะเป็นการปกครองที่เอื้อประโยชน์ในระบอบ ชาธิปไตย ซึ่งสถาบันสงฆ์ในประเทศไทยอยู่ในลักษณะทรงกับทรุดเพราะขาดทั้งศาสนทายาท ามาสืบต่อพระศาสนา ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยในเวลานี้ การ ระบบการกลั่นกรองผู้ที่จะเข้ามาบวชเมื่อไม่มีระบบกลั่นกรองที่ดีทำให้บุคคลไม่มีคุณสมบัติที่ าสมเข้ามาเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก"[39]

สาเหตุที่มาของปัญหาที่เกิดในองค์กรคณะสงฆ์เกิดได้จากปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยภายนอกองค์กรคณะสงฆ์ การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมไทยส่งผลกระทบ อการปกครองคณะสงฆ์เป็นอย่างมาก คณะสงฆ์ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทาง งคมเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านความคิดการกระทำพฤติกรรมการปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่ อดคล้องกับความจริงทางสังคมที่ประสพอยู่ คณะสงฆ์เสียบทบาทเดิมของตนเองในสังคม

---

[39]พระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต, "บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน", **ในบันทึกสัมมนาเรื่องพระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, 2513) : 76 - 88.

มาตรา แบ่งออกเป็น 8 หมวด แบ่งเป็นสาระสำคัญ คือ การมอบอำนาจในการบริหารและ
เถณะสงฆ์ทั้งหมด

องค์กรมหาเถรสมาคม ประกอบไปด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่ง
รรมการโดยตำแหน่ง ทรงอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชาการคณะสงฆ์ และมีสมเด็จ
คณะทุกรูปเป็นกรรมการ (มาตรา 12) ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี อธิบดีกรมการศาสนา
ธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการศาสนามีหน้าที่เป็นสำนัก
รมหาเถรสมาคม (มาตรา 13)

การจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2)
5 มีการแบ่งการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ในส่วนรวมทั่ว
าจักร กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม บริหารงานโดยสั่งการไปยังส่วนภูมิภาค

2) การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์เฉพาะส่วนมีการแบ่งเขตการ
องออกเป็น ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล การปกครองทุกส่วนชั้นจะมีเจ้าคณะทั้งมหานิกายและ
ุต ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์

การปกครองคณะสงฆ์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมีลักษณะการปกครองที่อนุวัติตาม
ปกครองฝ่ายอนาจักรเสียเป็นส่วนมาก เพราะเป็นการปกครองที่เอื้อประโยชน์ในระบอบ
ชาธิปไตย ซึ่งสถาบันสงฆ์ในประเทศไทยอยู่ในลักษณะทรงกับทรุดเพราะขาดทั้งศาสนทายาท
มาสืบต่อพระศาสนา ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยในเวลานี้ การ
ระบบการกลั่นกรองผู้ที่จะเข้ามาบวชเมื่อไม่มีระบบกลั่นกรองที่ดีทำให้บุคคลไม่มีคุณสมบัติที่
าะสมเข้ามาเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก[39]

สาเหตุที่มาของปัญหาที่เกิดในองค์กรคณะสงฆ์เกิดได้จากปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยภายนอกองค์กรคณะสงฆ์ การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมไทยส่งผลกระทบ
การปกครองคณะสงฆ์เป็นอย่างมาก คณะสงฆ์ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทาง
งคมเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านความคิดการกระทำพฤติกรรมการปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่
อดคล้องกับความจริงทางสังคมที่ประสพอยู่ คณะสงฆ์เสียบทบาทเดิมของตนเองในสังคม

---

[39]พระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต, "บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน", **ในบันทึกสัมมนาเรื่องพระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, 2513) : 76 - 88.

มีทั้งหมด 46มาตรา แบ่งออกเป็น 8 หมวด แบ่งเป็นสาระสำคัญ คือ การมอบอำนาจในการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ทั้งหมด

องค์กรมหาเถรสมาคม ประกอบไปด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ทรงอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชาการคณะสงฆ์ และมีสมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการ (มาตรา 12) ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี อธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการศาสนามีหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม (มาตรา 13)

การจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีการแบ่งการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ในส่วนรวมทั่วราชอาณาจักร กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม บริหารงานโดยสั่งการไปยังส่วนภูมิภาค

2) การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์เฉพาะส่วนมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล การปกครองทุกส่วนชั้นจะมีเจ้าคณะทั้งมหานิกายและธรรมยุต ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์

การปกครองคณะสงฆ์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมีลักษณะการปกครองที่อนุวัติตามการปกครองฝ่ายอนาจักรเสียเป็นส่วนมากเพราะเป็นการปกครองที่เอื้อประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสถาบันสงฆ์ในประเทศไทยอยู่ในลักษณะทรงกับทรุดเพราะขาดทั้งศาสนทายาทที่จะมาสืบต่อพระศาสนา ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยในเวลานี้ การไม่มีระบบการกลั่นกรองผู้ที่จะเข้ามาบวชเมื่อไม่มีระบบกลั่นกรองที่ดีทำให้บุคคลไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเข้ามาเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก[39]

สาเหตุที่มาของปัญหา ที่เกิดในองค์กรคณะสงฆ์เกิดได้จากปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยภายนอกองค์กรคณะสงฆ์ การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมไทยส่งผลกระทบต่อการปกครองคณะสงฆ์เป็นอย่างมาก คณะสงฆ์ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านความคิดการกระทำพฤติกรรมการปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่สอดคล้องกับความจริงทางสังคมที่ประสพอยู่ คณะสงฆ์เสียบทบาทเดิมของตนเองในสังคม

---

[39]พระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต, "บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน", **ในบันทึกสัมมนาเรื่องพระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, 2513) : 76 - 88.

2) ปัจจัยภายในขององค์กรคณะสงฆ์ ได้แก่ ความอ่อนแอในการปกครองคณะสงฆ์และข้อบกพร่องบางประการของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ 2505 ซึ่งการบริหารที่ไร้ประสิทธิภาพ เกิดจากผู้บริหารการปกครองของคณะสงฆ์เอง และการที่ผู้ปกครองไม่มีประสิทธิภาพดีพอจึงทำให้เกิดปัญหาในการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

ฉะนั้น ผู้นำองค์กรสงฆ์ในปัจจุบันควรดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการตระหนักถึงปัญหา (สัมมาสติ) เพราะตราบใดที่บุคลากรในองค์กรคณะสงฆ์ไม่ตระหนักในปัญหาที่ประสพอยู่ย่อมไม่ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้[40]

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ใช้บังคับตามลำดับจนถึง พ.ศ. 2535 เป็นเวลา 30 ปี เพราะใช้มานาน สถานการณ์ต่าง ๆ แปรเปลี่ยนไป และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535[41] เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เพื่อให้แก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และในปัจจุบันนี้ใช้พระราชบัญญัติ 2 ฉบับ นี้เป็นหลักจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งดำเนินการมาด้วยดีมิได้มีความวุ่นวายหรือขัดแย้งทางการคณะส่วนกลางแต่อย่างใด[42]

2.2.6 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสและผู้รักษาการแทน

โดยที่วัดเป็นสถาบันหลักในการปกครองและการดำเนินกิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาที่สำคัญสุด กฎหมายคณะสงฆ์บัญญัติให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดในกิจการทั่วไป ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองวัด เจ้าอาวาสนั้นมีฐานะเป็นผู้ปกครองวัดและและมีฐานะเป็นผู้แทนวัด ทั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 45 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์เจ้าอาวาส จึงเป็นผู้มีความสำคัญต่อความเสื่อมความเจริญของคณะสงฆ์และพระศาสนา แม้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ก็มีฐานะอย่างเดียวกับเจ้าอาวาส เพราะความสำคัญดังกล่าว จึงบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสไว้โดยชัดเจนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37-38 มีข้อความดังต่อไปนี้

---

[40]พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **กรณีธรรมกาย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 84.

[41]พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **นิติศาสตร์แนวพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, 2539), หน้า 53.

[42]พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงฺคปญฺโญ), **การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545), หน้า 4 - 6.

มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมายเถรสมาคมข้อ บังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์

4)ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

สรุปได้ว่า ในระเบียบการปกครองวัด เจ้าอาวาสมีศักดิ์และสิทธิ์ในการปกครองวัด มีอำนาจหน้าที่ดูแลทุกอย่างภายในวัดอย่างเด็ดขาด มีอำนาจโดยตรงภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คำสั่ง มติ ของมหาเถรสมาคม และเจ้าคณะผู้ปกครอง

มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ดังนี้

1) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด

2) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด

3) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัดหรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม[43]

อนึ่ง เพราะวัดจะต้องมีเจ้าอาวาสหรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ซึ่งอาจปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ว่างเว้นเลย จึงมีบทบัญญัติโดยชัดเจนในมาตรา 39 ดังนี้

"มาตรา 39 ในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าอาวาส

การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎมหาเถรสมาคม"

หน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ 38 เป็นหน้าที่และอำนาจโดยภาพรวม ส่วนอำนาจและหน้าที่โดยส่วนย่อย ยังมีในบทบัญญัติอื่น ๆ อีกส่วนรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมาย[44]

---

[43]พระราชวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พุรหฺมรํสี), **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม**, อ้างแล้ว, หน้า 107 - 220.

[44]เรื่องเดียวกัน.

การปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาเป็นลำดับจากการได้มีการตราพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ในรัชกาลที่ 5 และในรัชกาลที่ 8 มีตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2484 กำหนดรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 9 ปัจจุบันมีการตราพระบัญญัติคณะสงฆ์อีก 2 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มีการจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่ชัดเจนและเป็นสัดส่วนในการบริหารงานคณะสงฆ์มากยิ่งขึ้น และมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนำการปกครองไปพร้อมกับความเจริญ และมีกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ มาเกื้อกูลพระธรรมวินัย โดยเฉพาะการปกครองคณะสงฆ์มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ มีรูปแบบที่ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบแนวคิดและวิธีการในการปกครองคณะสงฆ์ ซึ่อว่ามีการส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการให้องค์กรคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยจริยาวัตรข้อปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์และสังคมโดยรวม

สรุปได้ว่า บทบาทด้านการปกครอง ก็คือการดูแล การคุ้มครอง การระวังรักษาหรือการบริหารของคณะสงฆ์ อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการควบคุม ดูแลหมู่คณะสงฆ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหมู่คณะสงฆ์หรือของสังคมนั้น ๆ คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่าการปกครอง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์

2.3.1 ความหมายของพระสงฆ์

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์ หมายถึง หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามพระธรรมวินัย หรือหมู่สาวกของพระพุทธเจ้า[45]

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโณ)สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปรินายก ได้กล่าวว่า พระสงฆ์ หมายถึง ผู้มีคุณลักษณะวิเศษแท้จริงของผู้มีชีวิตประเสริฐ คือเป็นผู้

---

[45]พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540), หน้า 185.

ตั้งอยู่ในศีลในธรรมและวินัย ไม่มัวหมองในศีลในธรรมและวินัยไม่มัวหมองในศีลในธรรมและวินัย มิได้ตั้งอยู่ที่อิทธิฤทธิ์หรือลาภยศอื่น[46]

ธรรมจักร สิงห์ทอง กล่าวไว้ว่าพระสงฆ์ หมายถึง ผู้ชายที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์เข้ารับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วสั่งสอนผู้อื่นให้รู้ตามเห็นตามเป็นแบบอย่างที่ดีในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้พระสงฆ์เองจะต้องปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำพาตนเองไปสู่นิพพาน แล้วยังนำมาซึ่งความเลื่อมใสของพระพุทธศาสนิกชนอีกด้วย[47]

วิเศษ ศรีเชษฐา ได้กล่าวถึงพระสงฆ์ โดยการอ้างคำกล่าวถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าชีวิตของพระสงฆ์นั้นเหมือนกับนกที่มีแต่ปีก 2 ปีกจะไปไหนเมื่อไหร่ก็ได้ แต่เมื่อในปัจจุบันพระสงฆ์มีภาระอะไรต่าง ๆ มากขึ้น ในกิจการของคณะสงฆ์ จึงจะต้องมีสติเตือนตนอยู่เสมอว่าอุดมคติของพระคือมุ่งสู่ความเป็นอิสระเพื่อจะทำหน้าที่ของตนโดยไม่ต้องมีความพะวักพะวงในสิ่งต่าง ๆ[48]

นงเยาว์ ปิฎกรัชต์ ได้กล่าวถึงพระสงฆ์ คือ ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามพระธรรมวินัย เป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน และนำพระคำสอนนั้นมาสั่งสอนประชาชน และพระสงฆ์ก็เป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา[49]

ธรรมจักร สิงทอง ได้กล่าวไว้ว่าพระภิกษุที่มีพรรษายังไม่เกิน 5 พรรษา ซึ่งถือว่าเป็นพระ นวกะ แปลว่าผู้ใหม่ตามหลักพระธรรมวินัย คือผู้ที่ต้องถือนิสัยในพระอุปัชฌาย์เพื่อเรียนรู้ข้อวัตรปฏิบัติสำหรับความเป็นพระภิกษุเพื่อเป็นเครื่องดำเนินชีวิต[50]

จากความหมายของพระสงฆ์ที่นักวิชาการได้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พระสงฆ์หมายถึง ผู้มีชีวิตประเสริฐ เป็นผู้ตั้งอยู่ในศีลในธรรมและวินัย มิได้ตั้งอยู่ที่อิทธิฤทธิ์หรือลาภยศอื่นเป็นผู้ชายที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์เข้ารับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยและเป็นผู้ศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าแล้วนำคำสอนนั้นมาสั่งสอนประชาชน

---

[46]วิเศษ ศรีเชษฐา และคณะ, **คู่มือพระแท้**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2548), หน้า 3.

[47]ธรรมจักร สิงห์ทอง, **คู่มือนักธรรมตรี วินัยมุข**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง, 2525), หน้า 8-9.

[48]วิเศษ ศรีเชษฐา และคณะ, **คู่มือพระแท้**, อ้างแล้ว, หน้า 12.

[49]นงเยาว์ ปิฎกรัชต์,"บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, อ้างแล้ว, หน้า 10.

[50]ธรรมจักร สิงห์ทอง, **คู่มือนักธรรมตรี วินัยมุข**, อ้างแล้ว, หน้า 223.

และยังเป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา และยังต้องเป็นผู้ที่ต้องถือนิสัยในพระอุปัชฌาย์เพื่อเรียนรู้ข้อวัตรปฏิบัติสำหรับพระภิกษุที่มีพรรษายังไม่เกิน 5 พรรษาเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปกครองดูแล

2.3.2 การอุปสมบทพระสงฆ์

การอุปสมบทหรือบวชพระภิกษุสงฆ์มี 3 วิธีคือ

1) การบวชโดยพระพุทธเจ้าประทานให้เอง เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา

2) การบวชด้วยการรับไตรสรณคมน์ เรียกว่า ติสรณคมนูปสัมปทา

3) การบวชที่คณะสงฆ์ยอมรับเข้าหมู่โดยเอกฉันท์ เรียกว่า ญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา

สรุปได้ว่า พระสงฆ์ที่อยู่ในประเทศไทยจะหมายถึง ชายที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์และได้รับการอุปสมบทอย่างถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ของพระพุทธศาสนา อุปสมบทด้วยวิธีการที่คณะสงฆ์ยอมรับเข้าหมู่โดยเอกฉันท์ เรียกว่า ญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทาเท่านั้น

2.3.3 ประเภทของพระสงฆ์

พระสงฆ์มี 2 ประเภท คือ สมมติสงฆ์ และอริยสงฆ์

1) สมมตติสงฆ์ พระสงฆ์โดยสมมติ หมายถึง บุรุษผู้มีอายุ 20ปีครบบริบูรณ์ผ่านการอุปสมบท แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) ในแง่พระวินัย ต้องมีพระสงฆ์ 4 รูปขึ้นไป ต่ำกว่านั้นไม่เป็น แบ่งตามกิจกรรมที่พึงกระทำ

-ภิกษุ 4 รูป เรียกว่า "สงฆ์จตุวรรค" ทำอุโบสถกรรมได้ เพื่อตรวจสอบความบริสุทธิ์

-ภิกษุ 5 รูป เรียกว่า "สงฆ์ปัญจวรรค" ทำปวารณาได้

-ภิกษุ 10 รูป เรียกว่า "สงฆ์ทสวรรค" ทำการบวชกุลบุตรได้

-ภิกษุ 20 รูป เรียกว่า "สงฆ์วีสติวรรค" ทำกิจกรรมได้ทุกชนิด

1.2) ในแง่พระธรรม หมายถึงภิกษุที่บวชแม้เพียงรูปเดียว

2) อริยสงฆ์ พระสงฆ์ที่เป็นอริยบุคคล หมายถึง ผู้บรรลุธรรมตั้งแต่พระโสดาบันจนถึงพระอรหันต์

อริยสงฆ์มี 4 ระดับ แบ่งตามการละกิเลสได้ดังนี้

- พระโสดาบัน หมายถึง ผู้ละกิเลส 3 ชนิด คือ

สักกายทิฏฐิ คือ ความยึดมั่นในตัวตน

วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย

สีลัพพตปรามาส คือ การยึดถือความศักดิ์สิทธิ์อย่างงมงาย

- พระสกทาคามี

ทำราคะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลงได้

- พระอนาคามี ละกิเลสได้อีก 2 อย่าง คือ

กามราคะ คือ ความกำหนดยินดีในกาม

ปฏิฆะ คือ โทสะ

- พระอรหันต์ ละกิเลสที่ประณีตได้อีก 5 อย่าง คือ

รูปราคะ คือ ความติดในรูปธรรมอันประณีต

อรูปราคะ คือ ความติดใจในอรูปธรรม

มานะ คือ ความสำคัญตนว่าเป็นนั่นเป็นนี่

อุทธัจจะ คือ ความฟุ้งซ่าน อวิชชา คือ ความไม่รู้จริง

กล่าวได้ว่าพระอริยสงฆ์ยังละกิเลสได้ไม่หมดยกเว้นพระอรหันต์ซึ่งละกิเลสได้สิ้นเชิงพ้นจากสังสารวัฏ

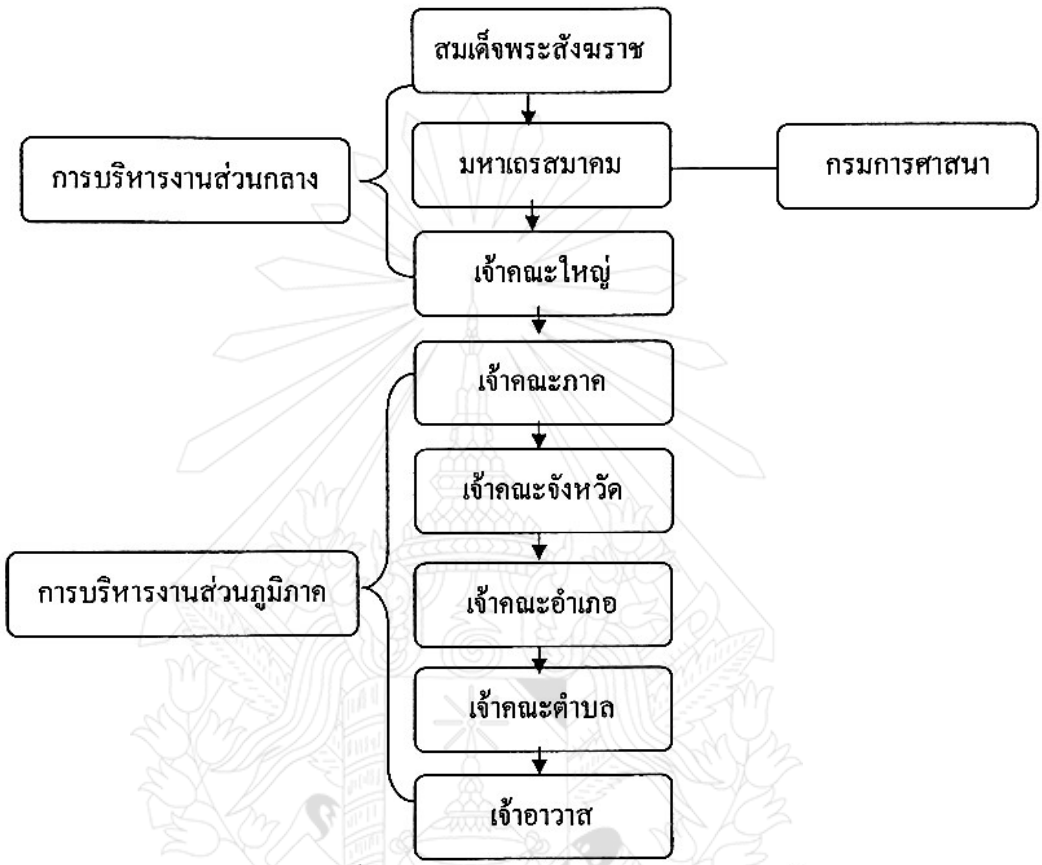
สรุปได้ว่าพระสงฆ์ที่อยู่ในประเทศไทย จัดเป็นสมมติสงฆ์ นิกายเถรวาท ไม่ว่าจะสังกัดธรรมยุตนิกาย หรือ มหานิกาย เป็นตัวแทนและเครื่องปรากฏของพระพุทธศาสนาดำรงตนอยู่ในสมณะปฏิบัติทั้งในส่วนอัตตถปฏิปทาและในส่วนสมณะกิจอนุเคราะห์ชนหมู่มากสามารถบำเพ็ญประโยชน์สนองความต้องการโดยธรรมแก่สังคมด้วยเมตตาธรรมตามหน้าที่[51] เป็นผู้ศึกษาหลักธรรมคำสอนและสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาดำรงตนอยู่ในสมณะปฏิบัติทั้งในส่วนอัตตถปฏิปทาและพระสงฆ์เองจะต้องปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำพาตนเองไปสู่นิพพาน และในส่วนสมณะกิจอนุเคราะห์ชนหมู่มากสามารถบำเพ็ญประโยชน์สนองความต้องการโดยธรรมแก่สังคมและพระสงฆ์เองก็ยังต้องมีความเข้าใจในเรื่องหลักการและวิธีการปกครองของวัดเพื่อที่จะทำให้เกิดความถูกต้องเป็นระเบียบเรียบร้อยและดีงามแห่งคณะสงฆ์

---

[51]พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 5 ธันวาคม 2530,** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์), หน้า 14.

2.4 สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย

กิจการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อาจสรุปได้ตามแผนภูมิการปกครองของคณะสงฆ์ไทยดังนำมาแสดงได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงแผนภูมิการปกครองคณะสงฆ์ไทย

คณะสงฆ์ในเขต จังหวัดนครปฐม มีวัดที่เป็นคณะมหานิกายตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 จำนวน 197 วัด เป็นวัดพระอารามหลวง 4 วัด วัดราษฎร์ 193 วัด มีเจ้าอาวาส มีจำนวน 197 รูป โดยแบ่งเขตการปกครองระดับอำเภอ ดังนี้

1) อำเภอเมืองนครปฐม มี 38 วัด ดังนี้

1) วัดเกาะวังไทร	2) วัดดอนยายหอม	3) วัดดอนเสาเกียด
4) วัดตาก้อง	5) วัดทัพยายท้าว	6) วัดทัพหลวง
7) วัดทุ่งรี	8) วัดธรรมศาลา	9) วัดบางแขม
10) วัดบ้านยาง	11) วัดไผ่ล้อม	12) วัดพระงาม

13) วัดพระปฐมเจดีย์ 14) วัดพะเนียงแตก 15) วัดพระประโทณเจดีย์
16) วัดโพรงมะเดื่อ 17) วัดม่วงตารศ 18) วัดใหม่ดอนทราย
19) วัดใหม่ปิ่นเกลียว 20) วัดใหม่ห้วยลึก 21) วัดรัตนรังสี
22) วัดรางปลาหมอ 23) วัดลาดปลาเค้า 24) วัดไร่เกาะต้นสำโรง
25) วัดลาดหญ้าแพรก 26) วัดวังตะกู 27) วัดวังเย็น
28) วัดศรีวิสารวาจา 29) วัดสะแกราย 30) วัดสามกระบือเผือก
31) วัดหนองกระโดน 32) วัดหนองงูเหลือม 33) วัดหนองดินแดง
34) วัดหนองเสือ 35) วัดห้วยจระเข้ 36) วัดหว้าเอน
37) วัดอินทราราม 38) วัดดอนขนาก

2) อำเภอกำแพงแสน มี 37 วัด ดังนี้

1) วัดกำแพงแสน 2) วัดดอนเตาอิฐ 3) วัดเจริญราษฎร์บำรุง
4) วัดดอนทอง 5) วัดทะเลบก 6) วัดท่าเสา
7) วัดทุ่งกระพังโหม 8) วัดบ่อน้ำจืด 9) วัดนิยมธรรมวราราม
10) วัดปทุมทองสุทธาราม 11) วัดปลักไม้ลาย 12) วัดประชาราษฎร์บำรุง
13) วัดปฐมโพธิญาณ 14) วัดไผ่รื่นรมย์ 15) วัดโพธิ์งาม
16) วัดราษฎร์ภิรมย์วราราม 17) วัดไร่แดงทอง 18) วัดลาดหญ้าไทร
19) วัดวังน้ำเขียว 20) วัดศาลาตึก 21) วัดสระพัง
22) วัดสระสี่มุม 23) วัดสองห้อง 24) วัดสว่างชาติประชาบำรุง
25) วัดสี่แยกเจริญพร 27) วัดหนองกระทุ่ม 26) วัดสุวรรณรัตนาราม
28) วัดหนองขามพัฒนา 29) วัดหนองจิก 30) วัดหนองเจริญธรรม
31) วัดหนองปลาไหล 32) วัดหนองโพธิ์ 33) วัดหนองหมู
34) วัดหนองศาลา 35) วัดห้วยผักชี 36) วัดห้วยม่วง
37) วัดอ้อน้อย

3) อำเภอดอนตูม มี 18 วัด ดังนี้

1) วัดกงลาด 2) วัดดอนตูม 3) วัดดอนพุทรา
4) วัดตะโกสูง 5) วัดทุ่งผักกูด 6) วัดทุ่งพิชัย
7) วัดทุ่งสีหลง 8) วัดบ้านหลวง 9) วัดลำลูกบัว
10) วัดลำเหย 11) วัดเลาเต่า 12) วัดสระสี่เหลี่ยม
13) วัดสามง่าม 14) วัดสุขวราราม 15) วัดหนองกระพี้
16) วัดห้วยพระ 17) วัดหัวถนน 18) วัดแหลมมะเกลือ

4) อำเภอสามพราน มี 25 วัด ดังนี้

1) วัดคลองอ้อมใหญ่ 2) วัดจินดาราม 3) วัดเชิงเลน
4) วัดญาณเวศกวัน 5) วัดดงเกตุ 6) วัดดอนหวาย
7) วัดเดชานุสรณ์ 8) วัดทรงคะนอง 9) วัดท่าข้าม
10) วัดท่าพูด 11) วัดเทียนดัด 12) วัดนครชื่นชุ่ม
13) วัดธรรมปัญญารามบางม่วง 14) วัดบางช้างใต้
15) วัดบางช้างเหนือ 16) วัดปรีดาราม 17) วัดเพลินเพชร
18) วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม 19) วัดราษฎร์ศรัทธาราม
20) วัดไร่ขิง 21) วัดวังน้ำขาว 22) วัดสรรเพชญ
23) วัดสามพราน 24) วัดหอมเกร็ด 25) วัดอ้อมใหญ่

5) อำเภอนครชัยศรี มี 35 วัด ดังนี้

1) วัดกกตาล 2) วัดกลางคูเวียง 3) วัดกลางบางแก้ว
4) วัดกลางบางพระ 5) วัดแค 6) วัดโคกเขมา
7) วัดโคกพระเจดีย์ 8) วัดงิ้วราย 9) วัดตุ๊กตา
10) วัดท้องไทร 11) วัดท่าใน 12) วัดทุ่งน้อย
13) วัดไทยาวาส 14) วัดไทร 15) วัดน้อยเจริญสุข
16) วัดบ่อตะกั่วพุทธาราม 17) วัดบางแก้ว 18) วัดบางพระ
19) วัดประชานาถ 20) วัดพุทธธรรมรังสี 21) วัดใหม่สุคนธาราม
22) วัดใหม่สุประดิษฐาราม 23) วัดละมุด 24) วัดลานตากฟ้า
25) วัดลานแหลม 26) วัดศรีมหาโพธิ์ 27) วัดศรียะทอง
28) วัดสว่างอารมณ์ 29) วัดสัมปตาก 30) วัดสำโรง
31) วัดสิงห์ 32) วัดเสถียรรัตนาราม 33) วัดหลวงประชาบูรณะ
34) วัดห้วยตะโก 35) วัดห้วยพลู

6) อำเภอบางเลน มี 38 วัด ดังนี้

1) วัดเกษตราราม 2) วัดเกษมสุริยัมนาจ 3) วัดเกาะแรต
4) วัดคลองคูเมือง 5) วัดคลองเสมียนตรา 6) วัดโฆสิตาราม
7) วัดดอนยอ 8) วัดดอนสามสิบ 9) วัดนราภิรมย์
10) วัดนิลเพชร 11) วัดบัวปากท่า 12) วัดบัวหวั่น
13) วัดบางน้อยใน 14) วัดบางปลา 15) วัดบางไผ่นารถ

16) วัดบางภาษี 17) วัดบางเลน 18) วัดบางหลวง
19) วัดบึงลาดสวาย 20) วัดผาสุการาม 21) วัดไผ่จรเข้
22) วัดไผ่สามตำลึง 23) วัดไผ่หูช้าง 24) วัดพระอมรพิสัย
25) วัดพุทธาราม 26) วัดโพธิ์ราษฎร์ศรัทธาทำ
27) วัดรางกระทุ่ม 28) วัดรางกำหยาด 29) วัดราษฎร์สามัคคี
30) วัดลัฏฐิวนาราม 31) วัดลาดสะแก 32) วัดลานคา
33) วัดลำพญา 34) วัดเวฬุวนาราม 35) วัดศรีประชาวัฒนาราม
36) วัดศิลามูล 37) วัดสว่างอารมณ์ 38) วัดสุขวัฒนาราม

7) อำเภอพุทธมณฑลมี 6 วัด ดังนี้

1) วัดเทพนิมิต 2) วัดมงคลประชาราม 3) วัดมะเกลือ
4) วัดสาลวัน 5) วัดสุวรรณาราม 6) วัดหทัยนเรศวร์[52]

วัดที่เป็นคณะธรรมยุตตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 จำนวน 16 วัด เป็นวัดพระอารามหลวง 1 วัด วัดราษฎร์ 15 วัด มีเจ้าอาวาส มีจำนวน 16 รูป โดยแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลดังนี้

1) อำเภอจังหวัดนครปฐม (ธรรมยุต) มี 4 วัด ดังนี้

1) วัดเสนหา 2) วัดสระกะเทียม 3) วัดแหล่งทองแดงฯ
4) วัดทุ่งน้อยสามัคคี 5) วัดท่าตำหนัก 6) วัดสัมปทวน
7) วัดท่ากระชับ 8) วัดธรรมมณฑล 9) วัดสิรินธรเทพรัตนาราม
10) วัดชุมนุมศรัทธา 11) วัดหนองกร่าง 12) วัดอุดมสิทธิกุล
13) วัดบอนใหญ่ 14) วัดสระมงคล 15) วัดสระน้ำส้ม
16) วัดวัดคลองตัน[53]

---

[52]สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, " ทำเนียบวัดในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. 2554," นครปฐม, หน้า 1 - 2, (อัดสำเนา).

[53]สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอจังหวัดนครปฐม – สุพรรณบุรี (ธรรมยุต), "ทำเนียบวัดในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2554", นครปฐม, หน้า 1 - 2, (อัดสำเนา).

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าอาวาสที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ดังต่อไปนี้

พระมหากฤษฎา นันทเพชร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม" โดย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษายังทัศนคติของพระสงฆ์ผู้ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ที่มีต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประการที่สาม เพื่อศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆของพระสงฆ์ผู้ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีในปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ ขาดกลุ่มพระสงฆ์ที่เรียนบาลีเปรียญธรรมถ้าประโยคในโรงเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ส่วนกลาง วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร และพระนักศึกษาชั้นปี 4 ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่งในกรุงเทพมหานคร คือ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร และมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ จำนวนตัวอย่าง 185 ตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่ามิชฌิมเลขคณิต และค่า F-test จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่เรียนวิชาเอกในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนคติต่อบอบาทในการพัฒนาสังคมไม่แตกต่างกัน[54]

พระมหาวิสมัญญา พุทไธสงค์ ได้ทำการทำวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชนเพื่อสร้างทุนชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด" ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เกิดจากพระสงฆ์ที่รับรู้ปัญหาชุมชน จึงมีการประยุกต์หลักธรรมและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมระบบการเรียนรู้ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อสร้างทุนชุมชนและ

---

[54]พระมหากฤษฎา นันทเพชร, "ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม", **วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2547, 184 หน้า.

ส่งเสริมให้เกิดการไว้เนื้อเชื่อใจซื่อสัตย์ต่อกัน โดยการประยุกต์หลักฆราวาสธรรม พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมองค์กรชุมชนด้วยการเป็นผู้ปลุกจิตสำนึก[55]

พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)" ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถือธุดงควัตร เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาของท่านมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณะประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการเป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ[56]

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลด ละ เลิก อบายมุข ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม ฐิติสีโล) วัดโนนเมือง ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของพระครูศีลาวราภรณ์ ในการนำหลักธรรมมาพัฒนาจิตใจและใช้ร่วมกับกิจกรรมพัฒนาชุมชนเพื่อลด ละ เลิก อบายมุข โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ พื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนวัดโนนเมือง ที่มีพระครูศีลาวราภรณ์ เป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนากิจการชุมชน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลุกจิตสำนึก นำเทคนิควิธีการในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศนา บรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้คือ ชุมชนปลอดจากอบายมุข โดยขั้นตอนของกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง การชี้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นของชุมชน โดยการมุ่งให้มีการปฏิบัติจริง จากผลการศึกษาปรากฏว่า บทบาทของพระครูศี

---

[55]พระมหาวิสมัญญา ทุยไธสงค์, "บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2547, 185 หน้า.

[56]พระมหาบุญมี อธิปุญโญ, "บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)", **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2547, 157 หน้า.

ลาวราภรณ์ ได้ส่งผลให้ชุมชนได้ร่วมมือทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนอยู่รอดและพึ่งพากันเองในชุมชน[57]

ธันยพร พงษ์โสภณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้นำและปลูกจิตสำนึก ประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส จังหวัดกาญจนบุรี" พบว่า ประชากรพระสงฆ์ติดตามข่าวสารต่างๆจากหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด[58]

พระปลัดเกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง 6 ด้านนั้นได้มีด้านที่มีบทบาทมากที่สุดใน 3 ระดับโดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ส่วนด้านปานกลางมี 2 ด้าน คือ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา สำหรับด้านการศึกษาสงเคราะห์ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด[59]

พระมหาทนงชัย บูรณพิสุทธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร" พบว่า บทบาทของวัดในด้านการปกครองเขตชุมชนเมืองเขตบางรัก แบ่งเป็น 6 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1) บทบาททางด้านการศึกษา

2) บทบาทด้านการท่องเที่ยว

3) บทบาทด้านพิธีการศาสนา บทบาทด้านการสังเคราะห์ชุมชน

4) บทบาทด้านเป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย และกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ

---

[57]พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, "บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมขนเพื่อลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะศึกษาพระครูศีลาวราภรณ์ (เฉลิม ฐิติสีโล)", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2547, 193 หน้า.

[58]ธันยพร พงษ์โสภณ, "บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้นำและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจังหวัดกาญจนบุรี" **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2547, 177 หน้า.

[59]พระปลัดเกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล, "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2548, 179 หน้า.

5) บทบาทด้านเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ

6) บทบาทด้านเป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย

ซึ่งบทบาทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการแห่งพระธรรมวินัยและอุดมคติทางศาสนา มีความสอดคล้องกันกับสภาพปัญหาและบริบทของชุมชนเมืองในระดับหนึ่ง ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนเมืองนั้นพบว่าวัดกับชุมชนมีความสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกันสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันใน 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์เชิงภาระหน้าที่ และความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามวัฒนธรรม ประเพณี และประเพณีทางศาสนา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวนั้นมีรากฐานมาจากหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของสังคมและชุมชนไทย[60]

พระวัชรากร ปญฺญาธโร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศาสนวัตถุ : ศึกษาเฉพาะกรณีการอนุรักษ์อุโบสถ (สิม) ในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด" ผลการศึกษาพบว่า สิมอีสานเป็นสถาปัตยกรรมที่มีความแตกต่างจากสถาปัตยกรรมของภาคอื่นอย่างเด่นชัด เพราะได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติลาว ในราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 สิมที่ปรากฏในอำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ดที่ปรากฏเด่นชัดมีอยู่ 3 ยุค ได้แก่ ยุคต้น พุทธศตวรรษที่ 24 คือ สิมวัดราศีไสล ยุคกลางระหว่างพุทธศตวรรษที่ 24-25 คือ สิมวัดจักรวาลภูพินิจและปลายยุคพุทธศตวรรษที่ 25 คือ สิมวัดเสมาท่าค้อ ซึ่งสิมทั้ง 3 แห่งนี้มีลักษณะท่าทางสถาปัตยกรรมหลักคล้ายคลึงกันและมีบางอย่างที่แตกต่างกันคือ ความอ่อนช้อยของภาพและสลักยังผึ้ง[61]

พระครูกิติยากร (เลี่ยว ทองสาม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดกระบี่" พบว่าบทบาทการปกครองของวัด 5 ด้านที่มีการปฏิบัติมากถึงมากที่สุด ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ได้แก่ การจัดให้พระนวกะเรียนธรรมพระวินัยในช่วงเช้าพรรษา ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรเรียนและสอบนักธรรม

2) ด้านการเผยแผ่ธรรม ได้แก่การจัดให้พระสงฆ์สามเณรอุบาสกและอุบาสิกาทำวัตรเช้าและเย็น อบรมพระธรรมวินัยแก่พระสงฆ์หลังทำวัดเช้าเย็นและจัดแสดงพระธรรมเทศนาในวันธัมมัสสวนะและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

---

[60]พระมหาทะนงชัย นูรณพิสุทธิ์, "บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2548, 227 หน้า.

[61]พระวัชรากร ปญฺญาโธ, "บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศาสนวัตถุ : ศึกษาเฉพาะกรณีการอนุรักษ์อุโบสถ (สิม) ในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด", **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2548, 132 หน้า.

3) ด้านการพัฒนาจิต มีการอบรมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความสามัคคีและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนปฏิบัติตามกฎมหาเถรสมาคมและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดและอบรมวิปัสสนากรรมฐานเป็นประจำ

4) ด้านการอนุรักษ์และสาธารณูปการ ได้แก่ ส่งเสริมให้พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาทำความสะอาดบริเวณวัดจัดให้มีการทำความสะอาดอาคารเสนาสนะ ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม

5) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลศพ ให้ประชาชนยืมของใช้การให้บริการสถานที่ในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับมากที่สุด การให้บริการที่พักพิงที่ประชาชนเดินทางไกล ส่วนปัญหาและอุปสรรคมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ผู้นำชุมชนให้ความสนับสนุนช่วยเหลือวัด ขาดแคลนพระนักเทศน์ที่จูงใจประชาชนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประชาชนที่มาจองกฐินและการบริจาคเงินจากประชาชนมีปัญหามากที่สุดและมาก[62]

พระจักรวาล หร่องบุตรศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของวัดกับการสืบสานวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัดพระบาทภูพานคำ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น" พบว่า บทบาทของวัดพระบาทภูพานคำกับการสืบสานวัฒนธรรม เริ่มตั้งแต่ได้พบรอยพระพุทธบาท จนกระทั่งขออนุญาตก่อตั้งวัดต่อทางราชการ เมื่อ พ.ศ. 2472 เป็นมูลเหตุที่ทำให้วัดมีการพัฒนาในการปรับตัวเพื่อก้าวสู่กระแสสังคมโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยได้แบ่งระยะเวลาแห่งพัฒนาการออกเป็น 3 ยุค คือยุคแรกหรือยุคบุกเบิก เป็นยุคแห่งการสร้างความมั่นคงให้กับสถาบัน และเป็นจุดเริ่มต้นการสืบสานวัฒนธรรมของวัดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา สาธารณูปโภค และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น และยุคต่อมา คือการสานต่อพัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบันเพื่อความเจริญมั่นคงยิ่งขึ้น โดยมีการบริหารงานในวัดอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และการจัดกิจกรรมของชุมชน นอกจากการเป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณเท่านั้นจากพัฒนาการในแต่ละยุค วัดพระบาทภูพานคำมีการสืบสานวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและกิจกรรมทางศาสนา ได้แสดงถึงความสามัคคี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างวัดกับชุมชน ชุมชนกับชุมชน และภาครัฐ เป็นต้น ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ผลงานทางศิลปะ ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น ได้แสดงผลงานอันทรงคุณค่าทางความศรัทธาใน

---

[62]พระครูกิตยากร (เลี่ยว ทองสาม), "บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดกระบี่", **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2548, 111 หน้า.

พระพุทธศาสนาที่แพร่กระจายมายังท้องถิ่นนี้ หรือท้องถิ่นใดก็ตามย่อมนำมาซึ่งความสุข ความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมมาสู่ท้องถิ่นนั้น ๆ และเป็นศิลปะอันทรงคุณค่าที่ปราชญ์บรรพชนได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาลงสู่ผลงานทางศิลปกรรม ให้อนุชนรุ่นหลังได้ค้นหาความจริงอันต่อไป และด้านการท่องเที่ยว จากปัจจัยที่เป็นจุดเด่นสำคัญแตกต่างจากวัดอื่น ๆ โดยทั่วไปได้แก่ สภาพทางภูมิทัศน์ ศาสนสถาน ขนบประเพณีท้องถิ่น และการคมนาคมเป็นต้นทำให้วัดเป็นศูนย์กลางในการทัศนะศึกษา การจัดกิจกรรมนันทนาการ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งบทบาทของวัดพระบาทภูพานคำกับการสืบสานวัฒนธรรม ได้แสดงถึงความเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ พัฒนา และเผยแพร่ผลงานทางวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อชุมชนและโดยชุมชนอย่างแท้จริง[63]

พระมหาประดิษฐ์ ปณฺฑิตธมฺโม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ชีวิตและผลงานของพระศรีธรรมนิเทศ (กมล โชติมนฺโต)" พบว่า การหริหารและปกครองคณะสงฆ์นั้นมีการควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะพระสังฆาธิการตลอดจนถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในเขตปกครองได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎมหาเถรสมาคมร่วมถึงกฎระเบียบ และกฎหมายบ้านเมือง จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขสันติและพระพุทธศาสนาจะมีความมั่นคงมากขึ้น[64]

เกษริน สุขตัว ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : กรณีศึกษาการจัดการป่าต้นน้ำ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา" ผลการวิจัยพบว่า ทำให้ทราบรูปการดำเนินการของท่านพระครูมานัสนทีพิทักษ์ และคณะสงฆ์ในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำได้เป็นอย่างดียิ่ง พระสงฆ์ได้ใช้วิธีการหลายรูปแบบในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน เช่น การเทศนาสั่งสอนชาวบ้านจะสอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติไปด้วยเป็นการให้ความรู้แก่ชาวบ้านเพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นเปรียบเทียบระหว่างป่าที่อุดมสมบูรณ์กับป่าที่ถูกทำลาย และรับรู้ถึงผลร้ายผลเสียที่จะติดตามมาจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการทำลายป่าไม้ เปรียบเทียบสภาพใน

---

[63]พระจักรวาฬ หร่องบุตรศรี, "บทบาทของวัดกับการสืบสานวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัดพระบาทภูพานคำ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย), 2549, 249 หน้า.

[64]พระมหาประดิษฐ์ ปณฺฑิตธมฺโม, "ชีวิตและผลงานของพระศรีธรรมนิเทศ (กมล โชติมนฺโต)", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2549, 195 หน้า.

อดีตและปัจจุบันที่มีความแตกต่างกันมาก หลังจากนั้นชาวบ้านเริ่มยอมรับความจริง นอกจากนี้ท่านพระครูมานัสนทีพิทักษ์ได้ประยุกต์พิธีกรรมทางศาสนาความเชื่อและขนบธรรม เนียมประเพณีของคนไทยในท้องถิ่น ขึ้นมาเพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำและลำธาร เช่นสืบชะตาแม่น้ำ พิธีบวชต้นไม้ การทอดผ้าป่ากล้าไม้ การปลูกป่า เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่า เกิดความรักความหวงแหน เห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำ ตระหนักถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและขยายเครือข่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสืบต่อไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน[65]

พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี" ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่และการสังกัดวัดแต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน[66]

พระธนดล นาคสุวณฺโณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์" พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษาทางสามัญ การศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครองพระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด มีกองทุนส่งเสริมด้านการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร ให้

---

[65]เกษริน สุขตัว, "บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การจัดการป่าต้นน้ำในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา", **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2551, 93 หน้า.

[66]พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ, "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551, 141 หน้า.

พระภิกษุ สามเณร เอาใจใส่ต่อกิจกรรม ด้านพระพุทธศาสนา ให้พระภิกษุ สามเณร ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างมีระเบียบ[67]

สุรพล พยอมแย้ม ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดและพระสังฆาธิการไว้ว่า บทบาทของวัดหรือบทบาทของพระสังฆาธิการนั้นจะต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนและให้การอนุเคราะห์แนะนำช่วยเหลือแก่ประชาชน ในด้านต่าง ๆ เช่นการสั่งสอน การฝึกอบรมทางการศึกษา การดำรงชีพในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการอนุเคราะห์สงเคราะห์ประชาชนที่เสียชีวิตไปแล้ว ในเรื่องประกอบพิธีการบำเพ็ญกุศล และฌาปนกิจศพ ซึ่งนอกจากบทบาทของผู้เผยแผ่ธรรมะและอบรมจิตใจของประชาชนบทบาทของของวัดและพระสังฆาธิการที่เคยอยู่ในกรอบหรือแนวปฏิบัติที่ใกล้เคียงกันได้เปลี่ยนแปรตามสภาพแวดล้อมตามความต้องการ และความจำเป็นของสังคมหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง[68]

พระสุขพร สุเมธี (กอแก้ว) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน" ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน[69]

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าพระสังฆาธิการจะต้องมีบทบาทในการปกครองดูแลบริหารจัดการกิจการของวัด โดยอาศัยอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เพื่อการปกครองตามขั้นตอนและวิธีการในฐานะที่วัดเป็นสวนหนึ่งของสถาบันหลักในสามสถาบันที่อยู่ในประเทศไทย และเป็นศูนย์กลางในการยึดถือศรัทธาของชาวพุทธศาสนิกชน ดังนั้นพระสังฆาธิการจะต้องเป็นผู้นำในจิตวิญญาณของชุมชนซึ่งชาวบ้านให้ความเคารพและเชื่อถือต้องจัดการดูแลรักษาศาสนสถานที่เป็นถาวรวัตถุ ให้สวยงามคงทนถาวรสืบต่อไป อีกทั้งยังมีหน้าที่ปกครองดูแลผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในวัดเช่นพระภิกษุ สามเณร และประชาชนที่มาประกอบศาสนกิจในวัด เช่นประชาชน

---

[67]พระธนดล นาคสุวณฺโณ, "การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551, 134 หน้า.

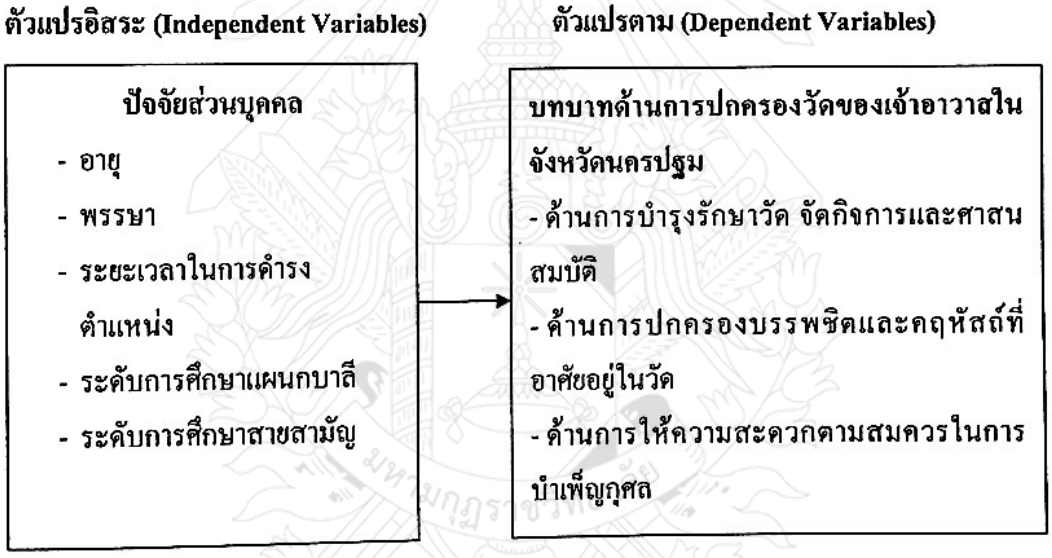
[68]สุรพล พยอมแย้ม, บทบาทของวัดและพระสังฆาธิการ, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551, 59 หน้า.

[69]พระสุขพร สุเมธี (กอแก้ว), "ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน", **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 152 หน้า.

ที่มา ถือศีล ทำบุญ ตามประเพณีหรือเทศกาล ภายในวัด และจะต้องให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่นการอนุเคราะห์และสงเคราะห์ประชาชนในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลกับผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว เป็นต้น

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลของ **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม**[70] มาสรุปเป็นแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

---

[70]พระราชวิสุทธิภัทรธาดา, **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม**, อ้างแล้ว, หน้า 107 - 220.

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม" นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวัดค่าตัวแปร

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม รวมทั้งสิ้น 213 รูป[1]

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม รวมทั้งสิ้น จำนวน 138 รูป

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจากเจ้าอาวาสที่ทำหน้าที่ปกครองวัดในจังหวัดนครปฐม จำนวน 213 รูป โดยใช้ตารางของเกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie &

---

[1]สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม, "ทำเนียบวัดในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. 2554", นครปฐม, (อัดสำเนา), หน้า 1 – 6.

Morgan)[2] จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 138 รูป แล้วนำไปหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างแยกอำเภอตามสูตรดังนี้[3]

$$n_i = \frac{Ni}{N} * n$$

n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ

Ni = จำนวนประชากรแต่ละอำเภอ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทุกอำเภอ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองนครปฐม	38	25
กำแพงแสน	37	25
ดอนตูม	18	9
สามพราน	25	16
นครชัยศรี	35	22
บางเลน	38	30
พุทธมณฑล	6	3
คณะธรรมยุต	16	8
รวม	**213**	**138**

[2]ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ, **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด, 2547), หน้า 137.

[3]กัลยา วานิชย์บัญชา, **สถิติสำหรับงานวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 19.

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก โดยวิธีหยิบครั้งละ 1 ใบ และนำใบที่หยิบได้คืนเข้าที่เดิมแล้วจับสลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการในการเก็บข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถาม และชุดที่ 2แบบสัมภาษณ์เชิงลึก คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 15 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดคือให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็น

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือเครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ เจ้าอาวาสที่ทำหน้าที่ปกครองวัด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

1) พระครูวิจิตรการโกศล

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ตำแหน่งปัจจุบัน เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม-สุพรรณบุรี (ธ)

2) พระศิวะ ชยเมโธ

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

3) นางกรุณา ขันทอง

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

โดยให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา

3.4.5 นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ตามสูตรดังนี้[4]

สูตร $IOC = \frac{\sum x}{N}$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

---

[4]ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**, (นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549), หน้า 65.

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.66-1.00

3.4.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.4.7 นำแบบสอบถามไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ **เจ้าอาวาสที่ปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 รูป** แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (@–Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)[5] ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.84

3.4.8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอหนังสือจากศูนย์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูประถัมภ์ ถึง **เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม และ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม (ธรรมยุต)** เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการวิจัยและในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าอาวาสที่ปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม

3.5.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

3.5.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.5.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 138 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.5.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

---

[5]เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

3.6 การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับช่วงค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้[6]

จำนวนระดับสูงสุด - จำนวนระดับต่ำสุด / จำนวนระดับทั้งหมด = 5-1 / 5 = 4 / 5 = 0.8

ระดับบทบาท	ระดับคะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	5	4.21 - 5.00
มาก	4	3.41 - 4.20
ปานกลาง	3	2.61 - 3.40
น้อย	2	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	1	1.00 - 1.80

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.7.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.7.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของเจ้าอาวาสที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.7.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับบทบาทในด้านต่าง ๆ ของพระสงฆ์ กับปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษาสายสามัญ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และระดับการศึกษาแผนกบาลี ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

---

[6]ณรงค์ โพธิ์พฤกษานนท์, **ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค**, (กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, 2546), หน้า 87.

3.7.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.7.5 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของเจ้าอาวาสผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informent) จำนวน 5 รูป

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

3.8.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.8.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)[7]

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)[8]

$$\overline{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\overline{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

---

[7]นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543), หน้า 128.

[8]ส่งศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

N = จำนวนประชากร

3) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)[9]

$$S = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fX$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากร

4) การทดสอบสมมติฐาน (t-test)[10]

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} - \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที-เทสท์ (t- test)

$\bar{X}_1$, $\bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2 , S_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่1 และกลุ่มที่2 ตามลำดับ

n_1 , n_2 = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

---

[9]ล้วน และอังคนา สายยศ, **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540), หน้า 53.

[10]นิภา เมธชาวีชัย, **วิทยาการวิจัย**, อ้างแล้ว, หน้า 238.

5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)[11]

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

[11]เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ

1) เพื่อศึกษาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม

ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าอาวาสที่ทำหน้าที่ปกครองวัดในจังหวัดนครปฐม โดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จำนวน 213 รูปได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 138 รูป แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีจับฉลากรายชื่อโดยใช้แบบทดแทน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนิน การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดในเขตจังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 5 คำสัมภาษณ์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 5 รูป

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในนครปฐม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	7	5.10
31 – 40 ปี	16	11.60
41 – 50 ปี	74	53.60
51 ปีขึ้นไป	41	29.70
รวม	**138**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เจ้าอาวาสในนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 74 รูป รองลงมาคือมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 44 รูป คิดเป็น และน้อยที่สุดมีอายุ 30 ปีลงมาจำนวน 7 รูป คิดเป็น

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามพรรษา

พรรษา	จำนวน	ร้อยละ
5 – 10 พรรษา	6	4.30
11 – 15 พรรษา	11	8.00
16 – 20 พรรษา	86	62.30
21 พรรษาขึ้นไป	35	25.40
รวม	**138**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีพรรษา 16 – 20 พรรษา จำนวน 86 รูป รองลงมาคือมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไปจำนวน 35 รูป และน้อยที่สุดคือมีพรรษา 5 – 10 พรรษา จำนวน 6 รูป

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
5 – 10 ปี	60	43.20
11 – 15 ปี	45	32.60
16 – 20 ปี	21	15.20
21 ปีขึ้นไป	12	8.70
รวม	**138**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปีจำนวน 60 รูป รองลงมาคือมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี จำนวน 45 รูป และน้อยที่สุดคือมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง21 ปีขึ้นไป จำนวน 12 รูป

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

ระดับศึกษาแผนกบาลี	จำนวน	ร้อยละ
ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค	27	19.60
เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค	31	22.50
เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค	22	15.90
ไม่มีเปรียญธรรม	58	42.00
รวม	**138**	**100.00**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากไม่มีเปรียญธรรม จำนวน 58 รูป รองลงมาคือมีเปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค จำนวน 31 รูป และน้อยที่สุดคือมีประโยค 7 – 9 ประโยค จำนวน 22 รูป

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาทางสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	55.80
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	44.20
รวม	**138**	**100.00**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 77 รูป รองลงมาคือมีระดับการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 61 รูป

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ข้อความ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	3.27	0.54	ปานกลาง
2. ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	2.94	0.42	ปานกลาง
3. ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	2.92	0.43	ปานกลาง
รวม	**3.04**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด	4.42	0.89	มากที่สุด
2. การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์	3.83	0.96	มาก
3. การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการของวัด	3.72	0.86	มาก
4. การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการ ต่าง ๆ	3.61	1.00	มาก
5. การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.49	0.81	มาก
รวม	**3.27**	**0.54**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือการจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด	3.28	0.77	ปานกลาง
2. การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย	4.09	0.94	มาก
3. การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น	3.63	1.06	มาก
4. การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้ผู้ที่ทำความดีและมีคุณประโยชน์	3.47	0.99	มาก
5. การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวัดมีความเหมาะสม	3.34	1.15	ปานกลาง
รวม	**2.94**	**0.42**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือการออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. สงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศลฯ	3.36	1.03	ปานกลาง
2. ป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขที่เข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล	3.20	0.93	ปานกลาง
3. สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ	3.41	1.09	มาก
4. รวมทั้งศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ	3.19	0.93	ปานกลาง
5. การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่	3.07	0.87	ปานกลาง
รวม	**2.92**	**0.43**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศลฯ อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มี อายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	7	3.40	0.34	ปานกลาง
31 – 40 ปี	16	3.21	0.54	ปานกลาง
41 – 50 ปี	74	3.33	0.60	ปานกลาง
51 ปีขึ้นไป	41	3.16	0.47	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.27**	**0.54**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีอายุ 41 – 50 ปีอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.90	3	0.30	0.99	0.39
ภายในกลุ่ม	40.53	134	0.30		
รวม	**41.43**	**137**			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	7	2.42	0.17	น้อย
31 – 40 ปี	16	3.63	0.55	มาก
41 – 50 ปี	74	2.97	0.44	ปานกลาง
51 ปีขึ้นไป	41	2.95	0.29	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.94**	**0.42**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาส ที่มีอายุ 31-40 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้ที่มีอายุ 41 – 50 ปี อยู่ในระดับปานมาก และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.06	3	0.68	4.09	0.00*
ภายในกลุ่ม	22.51	134	0.16		
รวม	**24.58**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.14

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ที่มีอายุต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี ($\overline{X}$ =2.42)	31 – 40 ปี ($\overline{X}$ =3.63)	41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =2.97)	51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)
ต่ำกว่า 30 ปี ($\overline{X}$ =2.42)	-	-0.60*	-0.54*	-0.52*
31 – 40 ปี ($\overline{X}$ =3.63)		-	0.64	0.81
41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =2.97)			-	0.01
51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกันกับผู้ที่มีอายุ 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	7	2.80	0.34	ปานกลาง
31 – 40 ปี	16	2.81	0.37	ปานกลาง
41 – 50 ปี	74	2.99	0.47	ปานกลาง
51 ปีขึ้นไป	41	2.87	0.40	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.92**	**0.43**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาส ที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.75	3	0.25	1.13	0.27
ภายในกลุ่ม	25.57	134	0.19		
รวม	**26.32**	**137**			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	7	2.87	0.21	ปานกลาง
31 – 40 ปี	16	3.02	0.43	ปานกลาง
41 – 50 ปี	74	3.09	0.40	ปานกลาง
51 ปีขึ้นไป	41	2.99	0.30	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.04**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาส ที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีอายุ 31 – 40 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.51	3	0.17	1.21	0.30
ภายในกลุ่ม	18.90	134	0.14		
รวม	**19. 41**	**137**			

จากตารางที่ 4.18 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 พรรษา	6	3.53	0.16	มาก
11 – 15 พรรษา	11	3.29	0.43	ปานกลาง
16 – 20 พรรษา	86	3.29	0.59	ปานกลาง
21 พรรษาขึ้นไป	35	3.17	0.51	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.27**	**0.54**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.19 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามพรรษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามพรรษาต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษา 5 – 10 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้ที่มีพรรษา 11 – 15 พรรษา อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไปอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามพรรษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.75	3	0.25	0.83	0.47
ภายในกลุ่ม	40.67	134	0.30		
รวม	**41.43**	**137**			

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 พรรษา	6	2.46	0.16	ปานกลาง
11 – 15 พรรษา	11	2.92	0.41	ปานกลาง
16 – 20 พรรษา	86	2.99	0.44	ปานกลาง
21 พรรษาขึ้นไป	35	2.92	0.36	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.94**	**0.42**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามพรรษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามพรรษาต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษา 16-20 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีพรรษา 5 – 10 พรรษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามพรรษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.61	3	0.53	3.14	0.02*
ภายในกลุ่ม	22.96	134	0.17		
รวม	**24.58**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ที่มีพรรษาต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

พรรษา	5 – 10 พรรษา ($\overline{X}$ =2.42)	11 – 15 พรรษา ($\overline{X}$ =3.63)	16 – 20 พรรษา ($\overline{X}$ =2.97)	21 พรรษาขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)
5 – 10 พรรษา ($\overline{X}$ =2.42)	-	-0.46*	-0.52*	-0.45*
11 – 15 พรรษา ($\overline{X}$ =3.63)		-	-0.06	0.00
16 – 20 พรรษา ($\overline{X}$ =2.97)			-	0.07
21 พรรษาขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษา 5 – 10 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกันกับผู้ที่มีพรรษา 11 – 15 พรรษา 16 – 20 พรรษา และมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 พรรษา	6	2.83	0.40	ปานกลาง
11 – 15 พรรษา	11	3.03	0.55	ปานกลาง
16 – 20 พรรษา	86	3.01	0.45	ปานกลาง
21 พรรษาขึ้นไป	35	2.69	0.22	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.92**	**0.43**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.24 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามพรรษา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามพรรษาต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษา 11-15 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีพรรษา 16-20 พรรษา อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามพรรษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.77	3	0.92	5.26	0.00*
ภายในกลุ่ม	23.54	134	0.17		
รวม	**26.32**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ที่มีพรรษาต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

พรรษา	5 – 10 พรรษา ($\overline{X}$ =2.42)	11 – 15 พรรษา ($\overline{X}$ =3.63)	16 – 20 พรรษา ($\overline{X}$ =2.97)	21 พรรษาขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)
5 – 10 พรรษา ($\overline{X}$ =2.42)	-	-0.20	-0.18	0.14
11 – 15 พรรษา ($\overline{X}$ =3.63)		-	0.02	0.34
16 – 20 พรรษา ($\overline{X}$ =2.97)			-	0.32*
21 พรรษาขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.95)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษา 16 – 20 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกันกับผู้ที่มีมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 พรรษา	6	2.94	0.13	ปานกลาง
11 – 15 พรรษา	11	3.08	0. 37	ปานกลาง
16 – 20 พรรษา	86	3.10	0.41	ปานกลาง
21 พรรษาขึ้นไป	35	2.92	0.29	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.04**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.27 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด จำแนกตามพรรษา โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามพรรษา ต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษา 16 – 20 พรรษา มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีพรรษา 11 – 15 พรรษาขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามพรรษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.80	3	0.26	1.92	0.12
ภายในกลุ่ม	18.61	134	0.13		
รวม	**19. 41**	**137**			

จากตารางที่ 4.28 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 ปี	60	3.51	0.57	มาก
11 – 15 ปี	45	3.09	0.39	ปานกลาง
16 – 20 ปี	21	3.12	0.53	ปานกลาง
21 ปีขึ้นไป	12	3.01	0.53	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.27**	**0.54**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.29 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 – 20 อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.07	3	2.02	7.67	0.00*
ภายในกลุ่ม	35.35	134	0.26		
รวม	**41.43**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	5 – 10 ปี ($\bar{X}$ =3.51)	11 – 15 ปี ($\bar{X}$ =3.09)	16 – 20 ปี ($\bar{X}$ =3.12)	21 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =3.01)
5 – 10 ปี ($\bar{X}$ =3.51)	-	0.41*	0.38*	0.49*
11 – 15 ปี ($\bar{X}$ =3.09)		-	-0.03	0.07
16 – 20 ปี ($\bar{X}$ =3.12)			-	0.10
21 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =3.01)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัดด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ แตกต่างกันกับผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี16 – 20 ปี และ21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 ปี	60	3.05	0.46	ปานกลาง
11 – 15 ปี	45	2.90	0.29	ปานกลาง
16 – 20 ปี	21	2.82	0.46	ปานกลาง
21 ปีขึ้นไป	12	2.80	0.47	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.94**	**0.42**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.32 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1. 32	3	0.44	2.53	0.059
ภายในกลุ่ม	23.26	134	0.17		
รวม	**24.58**	**137**			

จากตารางที่ 4.33 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสที่อาศัยอยู่ในวัด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 ปี	60	3.06	0.43	ปานกลาง
11 – 15 ปี	45	2.83	0.41	ปานกลาง
16 – 20 ปี	21	2.72	0.44	ปานกลาง
21 ปีขึ้นไป	12	2.91	0.33	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.92**	**0.43**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.34 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 21 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 – 20 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.41	3	0.80	4.51	0.00*
ภายในกลุ่ม	23.91	134	0.17		
รวม	**26.32**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	5 – 10 ปี ($\bar{X}$ =3.06)	11 – 15 ปี ($\bar{X}$ =2.83)	16 – 20 ปี ($\bar{X}$ =2.72)	21 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =2.91)
5 – 10 ปี ($\bar{X}$ =3.06)	-	0.23*	0.34*	0.15
11 – 15 ปี ($\bar{X}$ =2.83)		-	0.11	-0.08
16 – 20 ปี ($\bar{X}$ =2.72)			-	1.19
21 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ =2.91)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกันกับผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี และ16 – 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
5 – 10 ปี	60	3.21	0.37	ปานกลาง
11 – 15 ปี	45	2.94	0.28	ปานกลาง
16 – 20 ปี	21	2.89	0.38	ปานกลาง
21 ปีขึ้นไป	12	2.91	0.37	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.04**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.37 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 – 20 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.80	3	0.93	7.52	0.00*
ภายในกลุ่ม	16.61	134	0.12		
รวม	**19.41**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.38 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	5 – 10 ปี ($\overline{X}$ =3.21)	11 – 15 ปี ($\overline{X}$ =2.94)	16 – 20 ปี ($\overline{X}$ =2.89)	21 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.91)
5 – 10 ปี ($\overline{X}$ =3.21)	-	0.26*	0.31	0.29
11 – 15 ปี ($\overline{X}$ =2.94)		-	-0.51	-0.32
16 – 20 ปี ($\overline{X}$ =2.89)			-	-0.01
21 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =2.91)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปี มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน กับผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11 – 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

ระดับศึกษาแผนกบาลี	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค	27	2.92	0.37	ปานกลาง
เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค	31	3.21	0.42	ปานกลาง
เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค	22	3.13	0.47	ปานกลาง
ไม่มีเปรียญธรรม	58	3.51	0.59	มาก
รวม	**138**	**3.27**	**0.54**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.40 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระดับศึกษาแผนกบาลีต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม มีบทบาทด้านการปกครองวัดของ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.11	3	2.37	9. 26	0.00*
ภายในกลุ่ม	34.32	134	0.25		
รวม	**41.43**	137			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.41 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัดของ ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับศึกษาแผนกบาลี	ประโยค 1 – 2 ปธ. 3ประโยค ($\overline{X}$ =2.92)	ปธ.4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =3.21)	ปธ.7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =3.13)	ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3.51)
ประโยค 1 – 2 – ปธ. 3 ประโยค ($\overline{X}$ =2. 92)	-	-0.29	-0.21	0.58*
ปธ. 4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =3.21)		-	0.08	-0.29
ปธ. 7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =3.13)			-	-0.37*
ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3.51)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.42 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค และเปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ แตกต่างกัน กับผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

ระดับศึกษาแผนกบาลี	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค	27	2.76	0.30	ปานกลาง
เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค	31	2.78	0.39	ปานกลาง
เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค	22	2.90	0.43	ปานกลาง
ไม่มีเปรียญธรรม	58	3.13	0.41	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.94**	**0.42**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.43 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระดับศึกษาแผนกบาลีต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.91	3	1.30	8.46	0.00*
ภายในกลุ่ม	20.66	134	0.15		
รวม	**24.58**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับศึกษาแผนกบาลี	ประโยค 1 – 2 ปธ. 3 ประโยค ($\bar{X}$ =2.76)	ปธ. 4 – 6 ประโยค ($\bar{X}$ =2.78)	ปธ. 7 – 9 ประโยค ($\bar{X}$ =2.90)	ไม่มีเปรียญธรรม ($\bar{X}$ =3. 13)
ประโยค 1 – 2 – ปธ. 3 ประโยค ($\bar{X}$ =2. 76)	-	-0.01	-0.14	-0.37*
ปธ. 4 – 6 ประโยค ($\bar{X}$ =2.78)		-	-0.12	-0.35*
ปธ. 7 – 9 ประโยค ($\bar{X}$ =2.90)			-	-0.22
ไม่มีเปรียญธรรม ($\bar{X}$ =3.13)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.45 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค และเปรียญธรรม 4– 6 ประโยค มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ แตกต่างกัน กับผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

ระดับศึกษาแผนกบาลี	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค	27	2.78	0.31	ปานกลาง
เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค	31	2.71	0.40	ปานกลาง
เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค	22	2.85	0.36	ปานกลาง
ไม่มีเปรียญธรรม	58	3.13	0.44	ปานกลาง
รวม	**138**	**2.92**	**0.43**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.46 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระดับศึกษาแผนกบาลีต่าง ๆ พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.45	3	1.48	9.08	0.00*
ภายในกลุ่ม	21.87	134	0.16		
รวม	**26.32**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.47 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.48 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลีด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับศึกษาแผนกบาลี	ประโยค 1 – 2 ปธ. 3 ประโยค ($\overline{X}$ =2.78)	ปธ. 4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =2.71)	ปธ. 7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =2.85)	ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3. 13)
ประโยค 1 – 2 – ปธ. 3 ประโยค ($\overline{X}$ =2. 78)	-	0.06	-0.06	-0.34*
ปธ 4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =2.71)		-	-0.13	-0.41*
ปธ 7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =2.85)			-	-0.27
ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3.13)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.48 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค และเปรียญธรรม 4– 6 ประโยค มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกัน กับผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค	27	2.82	0.22	ปานกลาง
เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค	31	2.90	0.31	ปานกลาง
เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค	22	2.96	0.36	ปานกลาง
ไม่มีเปรียญธรรม	58	3.26	0.36	ปานกลาง
รวม	**138**	**3.04**	**0.37**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.49 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามระดับศึกษาแผนกบาลีต่าง ๆ พบว่า พบว่า เจ้าอาวาสที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.75	3	1.58	14.47	0.00*
ภายในกลุ่ม	14.66	134	0.10		
รวม	**19.41**	**137**			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.50 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับศึกษาแผนกบาลี ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับศึกษาแผนกบาลี	ประโยค 1 – 2 ป.ธ. 3 ประโยค ($\overline{X}$ =2.82)	ป.ธ. 4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =2.90)	ป.ธ. 7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =2.96)	ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3.26)
ประโยค 1 – 2 – ป.ธ. 3 ประโยค ($\overline{X}$ =2.82)	-	-0.08	-0.14	-0. 43*
ป.ธ. 4 – 6 ประโยค ($\overline{X}$ =2.90)		-	-0.06	-0.35*
ป.ธ. 7 – 9 ประโยค ($\overline{X}$ =2.96)			-	-0.29*
ไม่มีเปรียญธรรม ($\overline{X}$ =3.26)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.51 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยคเปรียญธรรม 4– 6 ประโยค และเปรียญธรรม 7– 9 ประโยค มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน กับผู้ที่มีระดับศึกษาแผนกบาลี ไม่มีเปรียญธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.34	0.59	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	3.18	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.52 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.53 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.34	0.59	1.63	0.10
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	3.18	0.47		

จากตารางที่ 4.53 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.01	0.43	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.86	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.54 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.55 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.01	0.43	2.15	0.03*
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.86	0.39		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.55 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	2.97	0.43	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.86	0.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.56 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.57 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	2.97	0.43	1.52	0.12
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.86	0.43		

จากตารางที่ 4.57 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.11	0.39	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.97	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.58 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.59 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.11	0.39	2.20	0.02*
ปริญญาตรีขึ้นไป	61	2.97	0.33		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.59 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบ สอบถามได้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม และใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.60 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. ขาดงบประมาณในการบูรณะ	30	1. บอกบุญกับญาติโยม	30
รวม	**30**		**30**

จากตารางที่ 4.60 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 รูปได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ คือ ขาดงบประมาณในการบูรณะ ดังนั้นจึงได้มีการบอกบุญกับญาติโยมร่วมจัดหางบประมาณร่วมกันสร้างบูรณะวัดและศาสนสมบัติ

ตารางที่ 4.61 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เท่าที่ควร	15	1. ควบคุมบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่วัดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างเคร่งครัด	15
รวม	**15**		**15**

จากตารางที่ 4.61 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 15 รูปได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรควบคุมบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่วัดให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ อย่างเคร่งครัด

ตารางที่ 4.62 แสดงจำนวนความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. การจัดงานต่าง ๆ มีการแอบนำสุราเข้ามาดื่ม และมีการเล่นการพนันในวัด	10	1. ติดป้ายประกาศ ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของวัดอย่างเคร่งครัด	10
รวม	**10**		**10**

จากตารางที่ 4.62 พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 10 รูปได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ มีการจัดงานต่าง ๆ มีการแอบนำสุราเข้ามาดื่ม และมีการเล่นการพนันในวัด ดังนั้นจึงควรติดป้ายประกาศ ให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของวัดอย่างเคร่งครัด

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

จากการสัมภาษณ์กับเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ เป็นเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 5 รูป โดยผู้ให้สัมภาษณ์ใช้ดุลยพินิจในการตอบตามบทบาท โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง คำถามเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองวัด ของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 3 ข้อดังนี้

1) ท่านมีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ อย่างไรบ้าง?

2) ท่านมีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัดอย่างไรบ้าง?

3) ท่านมีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลอย่างไรบ้าง?

1. พระปฐมคณาจารย์ (ประชุม ธมฺมรโต) เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม-สุพรรณบุรี เจ้าอาวาสวัดชุมนุมศรัทธา ตำบลบางไทรป่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า[1]

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการบำรุงรักษาบุรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น กระทำทันที ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดหางบประมาณโดยการบอกบุญ จัดเป็นกฐิน และผ้าป่าสามัคคีทุกปี จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารดำเนินงาน ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการปกครองเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พระธรรมวินัย และคำสั่งที่ประกาศไว้ในวัด มีการจัดการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ และมีการตัดสินอธกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎระเบียบข้อบังคับของวัด

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ให้ความช่วยเหลือเป็นประจำในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีเพียงพอ มีการป้องกันห้ามเด็ดขาด เช่น สุรา และการพนัน จะไม่มีภายในวัด การฌาปนสถานใช้แก๊สเป็นการลดมลภาวะ

---

[1]สัมภาษณ์พระปฐมคณาจารย์ (ประชุม ธมฺมรโต), เจ้าอาวาสวัดชุมนุมศรัทธา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

2. พระครูวิมลธรรมธัช (ธงไชยวัฒน์ วิสุสรธมฺโม) เจ้าคณะตำบลท่าตำหนัก เจ้าอาวาสวัดท่ากระชับ ตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า[2]

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัด ให้ดีขึ้น และจัดภูมิทัศน์ ภายในวัด ให้เป็นระบบ โดยการศึกษาดูงาน แล้วนำมาวางเป็นแผนผังอย่างมีระบบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และร่มเย็น

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีกฎระเบียบติดไว้ชัดเจน มีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่ชัดเจน มีการทำความสะอาดวัด ทำวัตรร่วมกัน ตามกฎกติกาของวัด มีการจัดอบรม เข้าค่าย มีการช่วยเหลือ ยกย่องชมเชย ให้รางวัลตามโอกาสแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่กระทำความดี

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล มีการสนับสนุนช่วยเหลือญาติโยมไปตามกำลังความสามารถของตนในการบำเพ็ญกุศล ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด

3. พระวินัยสังวร (กฤษฎา สุภทฺโท) เจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี เจ้าอาวาสวัดท่าตำหนัก ตำบลท่าตำหนัก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า[3]

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ดูแลด้วยตนเอง ออกแบบวางแผนด้วยตนเอง ให้ใช้ตามที่มี บำรุงรักษาวัด และศาสนสมบัติ ตามอัตภาพ

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการแจ้งกฎระเบียบต้องการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎกติกาของวัด มีการกล่าวตักเตือนผู้กระทำผิด และยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่ผู้กระทำความดี

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด โดยขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองดูแลความสงบเรียบร้อย

---

[2]สัมภาษณ์พระครูวิมลธรรมธัช (ธงไชยวัฒน์ วิสุสรธมฺโม), เจ้าอาวาสวัดท่ากระชับ, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

[3]สัมภาษณ์พระวินัยสังวร (กฤษฎา สุภทฺโท), เจ้าอาวาสวัดท่าตำหนัก,วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

4. พระครูปราการลักษาภิบาล รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม เจ้าอาวาสวัดใหม่ปิ่นเกลียว ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า[4]

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติสมบัติ มีการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ไม่เป็นเจ้าอาวาสแบบแมวและไก่ ก็ต้องไปดูแมวและไก่เป็นอย่างไร แมวมันหวงของกินไม้เอื้อเฟื้อ ชอบขู่ฟอด ๆ ไก่คุ้ยเขี่ยเรียกให้พวกมากิน ของอ่อนย่อมทำของแข็งให้เสียการทรงตัว เหมือนเสาบ้านไม่ผูกเหล็กให้มั่นคง อาจทรุดตัวลงได้ การปกครอง ผู้ปกครองต้องมีความรู้ ความฉลาด ความสามารถ และประพฤติดี รับรองว่าเกิดผลดีในทางปกครองแน่นอน

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน สิ่งเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด

5. พระราชวินยาภาณ์ (มานิต ฐิตมโน) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม-กาญจนบุรี-สุพรรณบุรี เจ้าอาวาสวัดเสนหาพระอารามหลวง ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า[5]

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติสมบัติ มีการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเถระ ศึกษาปฏิบัติในเรื่องของ ศีล สมาธิ ปัญญา ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ทำให้ถึงซึ่งความสุข ความเจริญ ปราศจากสิ่งที่ไม่ดีงาม เพื่อความเรียบร้อย ช่วยกันรักษาดูแลพระพุทธศาสนา มีปริยัติธรรม และปฏิบัติธรรม

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด

---

[4]สัมภาษณ์พระครูปราการลักษาภิบาล, วัดใหม่ปิ่นเกลียว, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

[5]สัมภาษณ์พระราชวินยาภาณ์ (มานิต ฐิตมโน), วัดเสนหาพระอารามหลวง,วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

สรุปการให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 รูป ได้ให้ข้อมูลพอสรุปได้ดังนี้ **ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ** มีการบำรุงรักษาบุรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น และจัดภูมิทัศน์ ภายในวัด ให้เป็นระบบ กระทำทันที โดยการศึกษาดูงาน แล้วนำมาวางเป็นแผนผังอย่างมีระบบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และร่มเย็นติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดหางบประมาณโดยการบอกบุญ จัดเป็นกฐิน และผ้าป่าสามัคคีทุกปี จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารดำเนินงาน ดูแล ออกแบบ วางแผนด้วยตนเอง ให้ใช้ตามที่มี บำรุงรักษาวัด และศาสนสมบัติ ตามอัตภาพ ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการปกครองเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พระธรรมวินัย และคำสั่งที่ประกาศไว้ในวัด มีการจัดการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ และมีการตัดสินอธกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบข้อบังคับของวัด **ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด** มีกฎระเบียบติดไว้ชัดเจน มีการแข็งกฎระเบียบ มีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่ชัดเจน มีการทำความสะอาดวัด ทำวัตรร่วมกัน ตามกฎกติกาของวัด มีการจัดอบรม เข้าค่าย มีการช่วยเหลือ ยกย่องชมเชย ให้รางวัลตามโอกาสแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่กระทำความดี ไม่เป็นเจ้าอาวาสแบบแมวและไก่ ก็ต้องไปดูแมวและไก่เป็นอย่างไร แมวมันหวงของกินไม้เอื้อเฟื้อ ชอบขู่ฟอด ๆ ไก่คุ้ยเขี่ยเรียกให้พวกมากิน ของอ่อนย่อมทำของแข็งให้เสียการทรงตัว เหมือนเสาบ้านไม่ผูกเหล็กให้มั่นคง อาจทรุดตัวลงได้ การปกครอง ผู้ปกครองต้องมีความรู้ ความฉลาด ความสามารถ และประพฤติดี รับรองว่าเกิดผลดีในทางปกครองแน่นอน ต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเถระ ศึกษาปฏิบัติในเรื่องของ ศีล สมาธิ ปัญญา ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ทำให้ถึงซึ่งความสุข ความเจริญ ปราศจากสิ่งที่ไม่ดีงาม เพื่อความเรียบร้อย ช่วยกันรักษาดูแลพระพุทธศาสนา มีปริยัติธรรม และปฏิบัติธรรม **ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล** ให้ความช่วยเหลือเป็นประจำในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีเพียงพอ มีการสนับสนุนช่วยเหลือญาติโยมไปตามกำลังความสามารถของตนในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล มีการป้องกันห้ามเด็ดขาด ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน สิ่งเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด โดยขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองดูแลความสงบเรียบร้อย

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม" มีสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาคือ จังหวัดนครปฐม มีชุมชนขนาดใหญ่ตั้งอยู่รอบ ๆ โดยประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการนำบุตรหลานเข้ามาอุปสมบทเพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และอยู่จำพรรษาในวัดนั้น ๆ นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังได้เข้ามาขอใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ เช่นงานบวช งานศพ และงานมหรสพ งานประจำปีของวัด เป็นต้น เมื่อมีการจัดงานขึ้นย่อมมีการนำสุราเข้ามาดื่มภายในวัด และมีการเล่นการพนันในวัด บางครั้งก็มีการแอบเข้ามามั่วสุมเพื่อเสพยาของกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด เมื่อมีประชาชนมาใช้สถานที่วัดปนจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด จึงทำให้วัดเกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการในด้านการปกครองของเจ้าอาวาส เพื่อทำให้พระภิกษุที่อยู่ภายในวัดปฏิบัติตามระเบียบพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะได้ให้เจ้าอาวาสใช้บทบาทและหน้าที่ในการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเป็นการสร้างความคล่องตัวในการดูแลและรักษาศาสนสถาน และศาสนวัตถุให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นการช่วยอนุรักษ์พระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไปโดยไม่เกิดความเสื่อมเสีย เพราะศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในสังคม โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมที่มี อายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำนวน 213 รูป โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 รูป และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อโดยใช้แบบทดแทน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วย

คอมพิวเตอร์โปรมแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัย ตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 74 รูป มีพรรษา 16 – 20 พรรษา จำนวน 86 รูป มีระยะ เวลาการดำรงตำแหน่ง 5 – 10 ปีจำนวน 60 รูป ไม่มีเปรียญธรรม จำนวน 58 รูป และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 77 รูป

5.1.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และจำแนกในแต่ละด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีดังต่อไปนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีอายุ พรรษา ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัดโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัดที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีอายุ พรรษา และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มี

บทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และระดับการศึกษาแผนกบาลี ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ แตกต่างกัน

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีอายุ พรรษา และระดับการศึกษาแผนกบาลี ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกัน ส่วนเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัดไม่แตกต่างกัน

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีอายุ และระดับการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด ที่มีพรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และระดับการศึกษาแผนกบาลี ต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกัน

5.1.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการบูรณะ ดังนั้นจึงมีการจัดผ้าป่าสามัคคี กฐิน มีการบอกกล่าวบุญกับญาติโยมร่วมจัดหางบประมาณร่วมกันสร้างบูรณะวัดและศาสนสมบัติ

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรควบคุมบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่วัดให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ อย่างเคร่งครัด

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ มีการแอบนำสุราเข้ามาดื่ม และมีการเล่นการพนันในวัด ดังนั้นจึงควรติดป้ายประกาศให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของวัดอย่างเคร่งครัด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ยังขาดเงินงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือ การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น และการสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล ๆ จึงทำให้เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดเกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง 6 ด้านนั้นได้มีด้านที่มีบทบาทปานกลางมี 2 ด้าน คือ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา

5.2.2 การวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม จำแนกเป็นรายด้าน

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ยังขาดเงินทุนในการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ ดำเนินงานบริหารกิจการของวัด และไม่กล้าขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะเกรงใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูกิติยากร (เลี่ยว ทองสาม)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดกระบี่" พบว่า บทบาทการปกครองของวัด ด้านการอนุรักษ์และสาธารณูปการ ได้แก่ ส่งเสริมให้พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาทำความสะอาดบริเวณวัดจัดให้มีการทำความสะอาดอาคารเสนาสนะ ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม มีการปฏิบัติมากถึงมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติของวัด รวมทั้งก่อสร้างปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติของวัดให้มีความสะอาดและเรียบร้อย เป็นหน้าที่และบทบาทของพระสงฆ์ในการเกื้อกูลสาธารณสมบัติอย่างหนึ่ง เข้าใจในบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี และยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์**พระปฐมคณาจารย์ (ประชุม ธมฺมรโต)** ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด ให้ดีขึ้น และจัดภูมิทัศน์ ภายในวัด ให้เป็นระบบ กระทำทันที โดยการศึกษาดูงาน แล้วนำมาวางเป็นแผนผังอย่างมีระบบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และร่มเย็นติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดหางบประมาณโดยการบอกบุญ จัดเป็นกฐิน และผ้าป่าสามัคคีทุกปี จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารดำเนินงาน ดูแล ออกแบบ วางแผนด้วยตนเอง ให้ใช้ตามที่มี บำรุงรักษาวัด และศาสนสมบัติ ตามอัตภาพ ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการปกครองเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พระธรรมวินัย และคำสั่งที่ประกาศไว้ในวัด มีการจัดการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ และมีการตัดสินอธกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบข้อบังคับของวัด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีความสัมพันธ์กันกับหน่วย องค์กรต่าง ๆ มีการติดต่อประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทันที และมีการแนะนำประสานงานกับภาครัฐ และประชาชน ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างจริงจัง แต่ยังขาดความต่อเนื่อง เพราะเมื่อเปรียบกับข้ออื่นยังอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**สนธยา พลศรี** ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้อยู่ร่วมกัน สามารถสร้างระบบสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมมีการปกครองเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พระธรรมวินัย และคำสั่งที่ประกาศไว้ในวัด มีการจัดการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ และมีการตัดสินอธกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบข้อบังคับของวัด แต่ยังควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ไม่ทั่วถึง เพราะว่าวัดอยู่ในเขตชุมชน ซึ่งมีบุคคลเข้าออกมาก จึงทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง อยู่ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระปลัดเกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระ

สังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง 6 ด้านนั้นได้มีด้านที่มีบทบาทมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัด มีความตระหนัก และใส่ใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในการที่จะช่วยเหลือสงเคราะห์ โดยเฉพาะ หน้าที่สั่งสอนหลักธรรมะ คือ สั่งสอนรูปให้รู้ว่าพระพุทธศาสนาสอนธรรมะอะไรบ้าง หมายความว่าอย่างไร คำอธิบายใดผิด และคำอธิบายใดถูก หน้าที่สั่งสอนการนำหลักธรรมไปใช้ คือ สั่งสอนประโยชน์ของหลักธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ**พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505** แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมายเถรสมาคมข้อ บังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์และ 4.)ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล และยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์**พระครูวิมลธรรมธัช (ธงไชยวัฒน์ วิสุสรธมฺโม)** ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีกฎระเบียบติดไว้ชัดเจน มีการแจ้งกฎระเบียบ มีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่ชัดเจน มีการทำความสะอาดวัด ทำวัตรร่วมกัน ตามกฎกติกาของวัด มีการจัดอบรม เข้าค่าย มีการช่วยเหลือ ยกย่องชมเชย ให้รางวัลตามโอกาสแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่กระทำความดี ไม่เป็นเจ้าอาวาสแบบแมวและไก่ ก็ต้องไปดูแมวและไก่เป็นอย่างไร แมวมันหวงของกิน ไม้เอื้อเฟื้อ ชอบขู่ฟอด ๆ ไก่คุ้ยเขี่ยเรียกให้พวกมากิน ของอ่อนย่อมทำของแข็งให้เสียการทรงตัว เหมือนเสาบ้านไม่ผูกเหล็กให้มั่นคง อาจทรุดตัวลงได้ การปกครอง ผู้ปกครองต้องมีความรู้ ความฉลาด ความสามารถ และประพฤติดี รับรองว่าเกิดผลดีในทางปกครองแน่นอน ต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเถระ ศึกษาปฏิบัติในเรื่องของ ศีล สมาธิ ปัญญา ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ทำให้ถึงซึ่งความสุข ความเจริญ ปราศจากสิ่งที่ไม่ดีงาม เพื่อความเรียบร้อย ช่วยกันรักษาดูแลพระพุทธศาสนา มีปริยัติธรรม และปฏิบัติธรรม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1 การออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมมีการแจ้งกฎระเบียบต้องการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎกติกาของวัด มีการกล่าวตักเตือนผู้กระทำผิด และยกย่อง

ชมเชย ให้รางวัลแก่ผู้กระทำความดี แต่ยังควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ได้ไม่ทั่วถึง เพราะว่าวัดอยู่ในเขตชุมชน ซึ่งมีบุคคลเข้าออกมาก จึงทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ใน หมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมายเถรสมาคมข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์และ 4.)ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

3) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ขาดปัจจัยในการปรับปรุงสถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) ให้มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ สงเคราะห์อนุเคราะห์ ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล ๆ การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่ ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดเกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ทั้ง 6 ด้านนั้น ได้มีด้านทีมีบทบาทมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมลภาวะที่จะเกิดขึ้นในชุมชน จึงมีการปรับปรุงสถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **ของพระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี" ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของ **วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ และปรีชา ช้างขวัญยืน** ให้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของวัดที่มีต่อสังคมและมนุษย์ชาติ ในการให้บริการต่าง ๆ แก่สังคมเท่าที่จะทำได้ เช่นให้ใช้ที่วัดเป็นสถานศึกษาอบรม ที่ประชุม ที่ให้ยืมเครื่องใช้เพื่อการทำบุญ ประกอบ

พิธีกรรมทางศาสนา และใช้จัดสถานที่ประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์**พระวินัยสังวร (กฤษฎา สุภทฺโท)** ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ให้ความช่วยเหลือเป็นประจำในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีเพียงพอ มีการสนับสนุนช่วยเหลือญาติโยมไปตามกำลังความสามารถของตนในการบำเพ็ญกุศล มีความพร้อมให้บริการบำเพ็ญกุศล มีการป้องกันห้ามเด็ดขาด ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน สิ่งเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด โดยขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองดูแลความสงบเรียบร้อย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมมีการสนับสนุนช่วยเหลือญาติโยมไปตามกำลังความสามารถของตนในการบำเพ็ญกุศล ความช่วยเหลือเป็นประจำในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน มีการป้องกันห้ามเด็ดขาด เช่น สุรา และการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมายเถรสมาคมข้อ บังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์และ 4.) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

5.2.3 การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตาม อายุ พรรษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาสายสามัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมไม่ว่าจะมีอายุเท่าไหร่จะต้องเข้าใจในบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสในพระราชบัญญัติในการบริหารวัดไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับ**พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505** จริยาพระสังฆาธิการ ข้อ 43 พระสังฆาธิการต้องเอื้อเฟื้อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สังวรและปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยโดยเคร่งครัด

2) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกันผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ไม่ว่าจะมีพรรษาต่างกันเท่าไหร่ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยบัญญัติ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ**พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505** จริยาพระสังฆาธิการ ข้อ 43 พระสังฆาธิการต้องเอื้อเฟื้อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สังวรและปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยโดยเคร่งครัด ข้อ 45 พระสังฆาธิการ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา และห้ามมิให้ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันควร ข้อ 46 พระสังฆาธิการ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ และห้ามมิให้ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่สมควร

3) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เจ้าอาวาสที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความยาวนาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ต่างกัน จึงทำให้มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี" พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

4) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เจ้าอาวาสอยู่ที่มีระดับการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองวัด ที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระ**ธนดล นาคสุวณฺโณ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์" พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษาทางสามัญ

การศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

5) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า เจ้าอาวาสที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองวัด ที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระธนดล นาคสุวณฺโณ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์" พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ จำนวนพรรษา ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษาทางสามัญ การศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี" พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนา โดยการจัดอบรมสัมมนา เพิ่มความเข้าใจใน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

และแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึง

ควรปรับปรุงและพัฒนาบทบาทด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ โดยส่งเสริมให้การสนับสนุน ในการจัด กิจกรรมหาทุนก่อสร้างปฏิสังขรณ์ศาสนสมบัติของวัด

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนา โดยการอบรม ให้คำแนะนำ สั่งสอน มอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบของบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ให้ชัดเจน และเหมาะสม

3) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า เจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม มีบทบาทด้านการปกครองวัด อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนา โดยพัฒนาวัดเป็นตัวอย่างในการบำเพ็ญกุศล เพื่อให้ความช่วยเหลือในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ห้ามไม่ให้มีการดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ ภายในวัดเด็ดขาด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1) ควรศึกษาความคิดเห็นของเจ้าอาวาสต่อการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จังหวัดนครปฐม

2) ควรศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม

3) ควรศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527.

กัลยา วานิชย์บัญชา. **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. 2543.

งามพิศ สัตย์สงวน. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทรามาการพิมพ์, 2543.

จีรพรรณ กาญจนะจิครา. **สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2540.

ณรงค์ เส็งประชา. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530.

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานนท์. **ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค**. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, 2546.

เดโช สุวนานนท์. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โพธิ์สามต้นการพิมพ์, 2518.

ทินพันธ์ นาคะตะ. **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2549.

ธรรมจักร สิงห์ทอง. **คู่มือนักธรรมตรี วินัยมุข**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง, 2525.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

นิภา เมธธาวีชัย. **วิทยาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543.

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. **จิตวิทยาสังคม**. ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์. 2524.

ประภาส ศิลปรัศมี. **บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล**. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, 2529.

ประยุทธ์ ปยุตฺโต, พระมหา. **"บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน" ในบันทึกสัมมนาเรื่องพระพุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร, 2513.

ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟุ้ง. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) **สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 5 ธันวาคม 2530**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์, 2530.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2527.

พระราชวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พุรหฺมรสี).**พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2547.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **กรณีธรรมกาย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **นิติศาสตร์แนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, 2539.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงฺคปญฺโญ). **การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540.

ไพรัช เจียมบรรจง. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยาการพิมพ์. 2523.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546.

วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ และปรีชา ช้างขวัญยืน. **หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา ส. 0112 -ส.0113**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2551.

วิเศษ ศรีเชษฐา และคณะ. **คู่มือพระแท้**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา. 2548.

ล้วน และอังคนา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540.

สิน พันธุ์พินิจ, ศาสตราจารย์ ดร. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด, 2547.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. **การวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย. **บทบาทและความ สัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิธการพิมพ์จำกัด, 2539.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์, 2543.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

สุรางค์ จันทน์เอม. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่วิทยา. 2520.

สนธยา พลศรี. **หลักสังคมวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,2545.

อรุณ รักธรรม. **พฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2546.

อุทัย หิรัญโต. **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยามานุษยวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

กฤพจน์ สุทฺธิจิตฺโต.พระ. "บทบาทเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ". **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2546.

กฤษฎา นันทเพชรรม, พระมหา."ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม". **วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

กิตยากร (เลี่ยว ทองสาม), พระครู. "บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดกระบี่". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

เกษริน สุขตัว. "บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การจัดการป่าต้นน้ำในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

เกียรติศักดิ์ สินทวีวรกุล, พระปลัด. "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

จักรวาฬ หร่องบุตรศรี, พระ. "บทบาทของวัดกับการสืบสานวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัดพระบาทภูพานคำ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.

เจริญ คำราช, พระมหา. "บทบาทพระสังฆาธิการในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ระดับเจ้าคณะตำบล ระดับเจ้าคณะอำเภอ และพระธรรมทูต ใน

เขตจังหวัดขอนแก่น". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2546

ทะนงชัย บูรณพิสุทธิ์, พระมหา. "บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.

ธันยพร พงษ์โสภณ. "บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้นำและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจังหวัดกาญจนบุรี" **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

ธนดล นาคสุวณฺโณ, พระ. "การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

นงเยาว์ ปีฎกรัชต์."บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา. 2532.

บุญมี อธิปุญฺโญ, พระมหา. "บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)". **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2547.

ประดิษฐ์ ปณฺฑิตธมฺโม, พระมหา."ชีวิตและผลงานของพระศรีธรรมนิเทศ (กมล โชติมนฺโต)". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

วัชรากร ปณฺญาโช, พระ. "บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศาสนวัตถุ : ศึกษาเฉพาะกรณีการอนุรักษ์อุโบสถ (สิม) ในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด". **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548.

วิสมัญญา ทุยไชสงค์, พระมหา."บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชน : ศึกษากรณีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

วิเชียร ชาญณรงค์, พระมหา."บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะศึกษาพระครูศีลาวราภรณ์ (เฉลิม ฐิติสีโล)". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

สังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ, พระครู. "บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

สุขพร สุเมธี (กอแก้ว), พระ. "ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน". **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

สุรพล พยอมแย้ม. บทบาทของวัดและพระสังฆาธิการ. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

เสวก สุบรรณเกตุ. "บทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารคณะสงฆ์ไทย (พ.ศ. 2505-2535)". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.

3) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม. " ทำเนียบวัดในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2554". นครปฐม, (อัดสำเนา).

สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอจังหวัดนครปฐม – สุพรรณบุรี (ธรรมยุต). "ทำเนียบวัดในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2554". นครปฐม, (อัดสำเนา).

สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดนครปฐม. "แบบรายงานพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐมประจำปี พ.ศ.2554". นครปฐม : สำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม. 2554, (อัดสำเนา).

4) การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์พระปฐมคณาจารย์ (ประชุม ธมฺมรโต), เจ้าอาวาสวัดชุมนุมศรัทธา, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

สัมภาษณ์พระครูวิมลธรรมธัช (ธงไชยวัฒน์ วิสุสรธมฺโม), เจ้าอาวาสวัดท่ากระชับ, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

สัมภาษณ์พระวินัยสังวร (กฤษฎา สุภทฺโท), เจ้าอาวาสวัดท่าดำหนัก,วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

สัมภาษณ์พระครูปราการลักษาภิบาล, วัดใหม่ปี่นเกลียว, วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

สัมภาษณ์พระราชวินยาภาณ์ (มานิต ฐิตมโน), วัดเสนหาพระอารามหลวง,วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1.พระครูวิจิตรการโกศล

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ตำแหน่งปัจจุบัน เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม-สุพรรณบุรี (ธ)

2. พระศิวะ ชยเมโธ

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

3. นางกรุณา ขันทอง

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒ / ว ๐๒๔

๒๔ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน พระครูวิจิตรการโกศล เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม-สุพรรณบุรี (ธ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระครูธรรมวินยาลังการ (บันเทิง โฆสปญฺโญ/พิมพามา) เลขประจำตัว ๕๔๑๐๒๐๓๐๖๖ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง **"บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม** (ABBOTS' ROLE IN TEMPLE ADMINISTRATION IN NAKHONPATHOM PROVINCE)" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, ผศ.ดร.)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐
โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

****

คำชี้แจง

ขอความเมตตาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐมต่อบทบาทด้านการปกครองวัด ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม..... 1 2 3 ☐☐☐

1. อายุ 4 ☐

1 ( ) ต่ำกว่า 30 ปี
2 ( ) 31 – 40 ปี
3 ( ) 41 – 50 ปี
4 ( ) 51 ขึ้นไป

2. พรรษา 5 ☐

1 ( ) 5 – 10 พรรษา
2 ( ) 11 – 15 พรรษา
3 ( ) 16 – 20 พรรษา
4 ( ) 21 พรรษาขึ้นไป

3. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

1 ( ) 5 – 10 ปี
2 ( ) 11 – 15 ปี
3 ( ) 16 – 20 ปี
4 ( ) 21 ปีขึ้นไป

6 ☐

4. ระดับศึกษาแผนกบาลี

1 ( ) ประโยค 1 – 2 – เปรียญธรรม 3 ประโยค 7 ☐

2 ( ) เปรียญธรรม 4 – 6 ประโยค

3 ( ) เปรียญธรรม 7 – 9 ประโยค

4 ( ) ไม่มีเปรียญธรรม

5. ระดับการศึกษาทางสามัญ

1 ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2 ( ) ปริญญาตรีขึ้นไป 8 ☐

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

5	มีค่าเท่ากับ	บทบาทมากที่สุด
4	มีค่าเท่ากับ	บทบาทมาก
3	มีค่าเท่ากับ	บทบาทปานกลาง
2	มีค่าเท่ากับ	บทบาทน้อย
1	มีค่าเท่ากับ	บทบาทน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับบทบาท					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	1. การบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ						
1	การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด						☐ 9
2	การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์						☐ 10
3	การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการของวัด						☐ 11
4	การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการ ต่าง ๆ						☐ 12
5	การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ						☐ 13
	2. การปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด						
1	การออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด						☐ 14

ข้อที่	ข้อความ	ระดับบทบาท					สำหรับ
		5	4	3	2	1	ผู้วิจัย
2	การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย						☐ 15
3	การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น						☐ 16
4	การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้ผู้ที่ทำความดีและมีคุณประโยชน์						☐ 17
5	การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวัดมีความเหมาะสม						☐ 18
1	**3. การให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล** สงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล						☐ 19
2	ป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขที่เข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล						☐ 20
3	สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ						☐ 21
4	รวมทั้งศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ						☐ 22
5	การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่						☐ 23

ตอนที่ 3 บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา .....

.....

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ อาศัยอยู่ในวัด

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา .....

.....

3) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความเมตตา
พระครูธรรมวินยาลังการ โฆสปญฺโญ (บันเทิง พิมพามา)
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการวิจัย ชุดที่ 2

เรื่อง
บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาส
ในจังหวัดนครปฐม

ผู้ให้สัมภาษณ์.....
ผู้สัมภาษณ์.....
วัน/เดือน/ปี.....
สถานที่.....

คำชี้แจ้ง : โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ อย่างไร

.....

.....

2) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อย่างไร

.....

.....

3) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองวัด ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อย่างไร

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ
พระครูธรรมวินยาลังการ โฆสปญฺโญ (บันเทิง พิมพามา)
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม

โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Item-Objective Congruence Indes) มีเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม	การพิจารณา			ค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
	ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ				
1	การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด	+1	+1	+1	1
2	การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์	+1	+1	+1	1
3	การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการของวัด	+1	+1	+1	1
4	การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการ ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1
5	การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ	+1	+1	+1	1
	ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	+1	+1	+1	1
1	การออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด	+1	+1	+1	1
2	การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย	+1	+1	+1	1
3	การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น	+1	+1	+1	1
4	การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้ผู้ที่ทำความดีและมีคุณประโยชน์	+1	+1	+1	1
5	การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวัดมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1

ข้อ	บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครปฐม	การพิจารณา			ค่า IOC $\frac{\sum R}{N}$
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล	+1	+1	+1	1
2	ป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขที่เข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล	+1	+1	+1	1
3	สถานที่ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ	+1	+1	+1	1
4	รวมทั้งศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ	+1	+1	+1	1
5	การให้ความสะดวก ช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่	+1	+1	+1	1

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	51.7667	12.4609	.6532	.8285
A2	51.7000	13.4586	.3993	.8428
A3	51.7000	12.9069	.4812	.8386
A4	51.8000	12.7172	.6607	.8295
A5	51.9333	13.3747	.3409	.8468
B1	51.8000	12.7172	.6607	.8295
B2	51.8000	12.7172	.6607	.8295
B3	51.9667	13.1368	.4005	.8435
B4	52.0333	12.8609	.4661	.8397
B5	51.9667	13.4126	.3195	.8483
C1	51.9333	13.3057	.3615	.8456
C2	52.0667	13.0299	.4129	.8430
C3	51.8000	12.7172	.6607	.8295
C4	51.8000	12.7172	.6607	.8295
C5	52.3333	13.9540	.1916	.8543

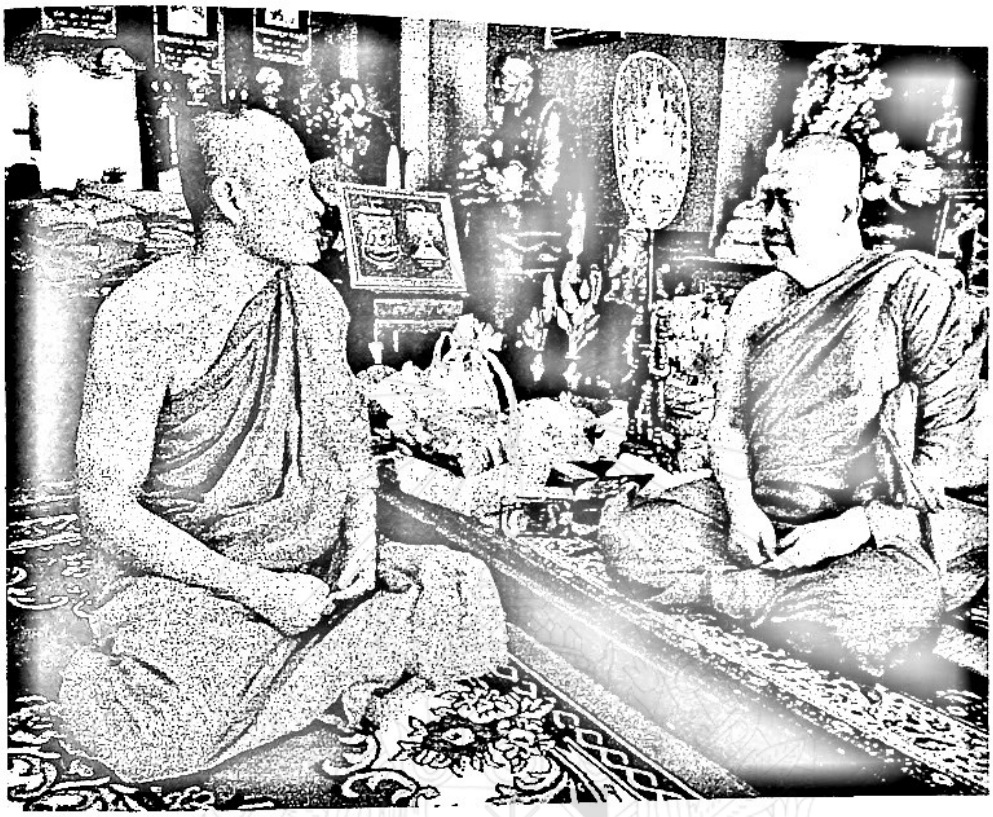
Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 15

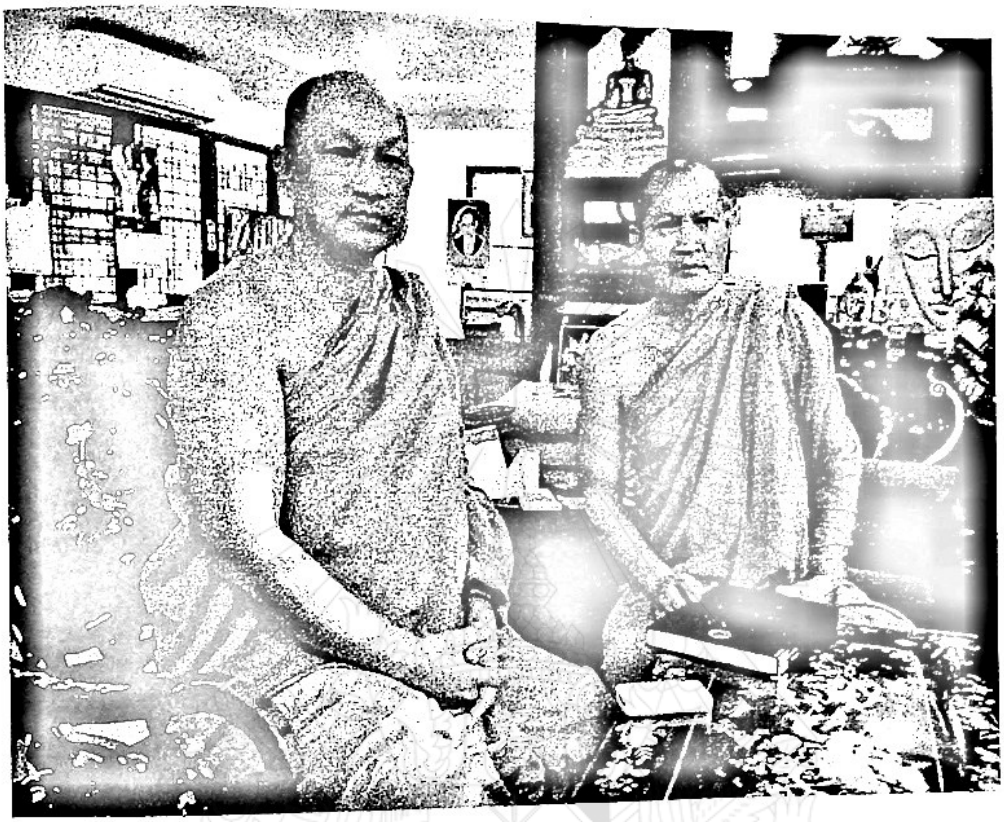
Alpha = .8479

ภาคผนวก ช

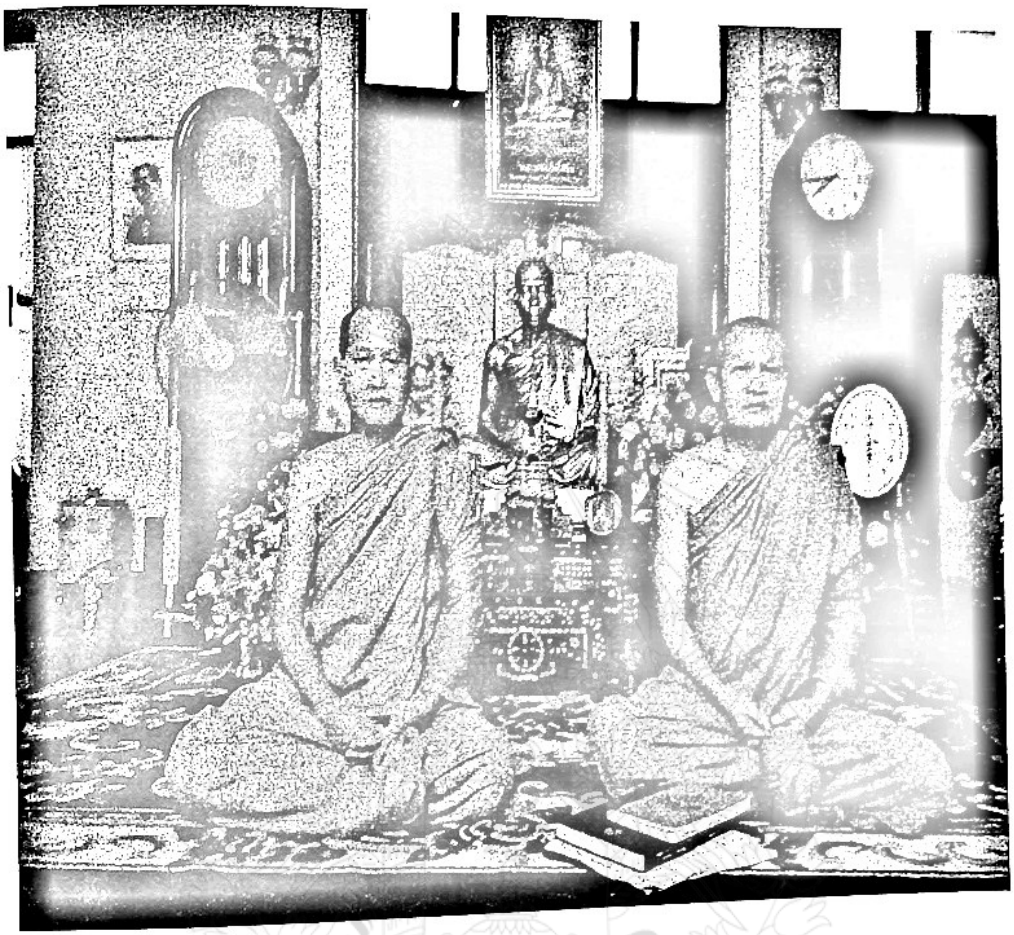
ภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์พระปฐมคณาจารย์ (ประชุม ธมฺมรโต) เจ้าอาวาสวัดชุมนุมศรัทธา
เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม – สุพรรณบุรี (ธรรมยุต)

สัมภาษณ์พระครูวิมลธรรมธัช (ธงไชยวัฒน์ วิสุสรธมฺโม) เจ้าอาวาสวัดท่ากระชับ
เจ้าคณะตำบลท่าตำหนัก (ธรรมยุต)

สัมภาษณ์พระวินัยสังวร (กฤษฎา สุภทฺโท) เจ้าอาวาสวัดท่าตำหนัก
เจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี (ธรรมยุต)

สัมภาษณ์พระครูปราการลักษาภิบาล วัดใหม่ปิ่นเกลียว
รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม

สัมภาษณ์พระราชวินยาภาณ์ (มานิต ฐิตมโน) เจ้าอาวาสวัดเสนหาพระอารามหลวง

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม – กาญจนบุรี - สุพรรณบุรี (ธรรมยุต)

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสืออ้างอิง 152
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ฉายา-นามสกุล : พระครูธรรมวินยาลังการ (บันเทิง โฆสปญฺโญ / พิมพามา)

วัน เดือน ปี เกิด : วันจันทร์ที่ 16 เมษายน 2505

ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ 84 หมู่ที่ 8 ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 73000

อุปสมบท : วันเสาร์ที่ 22 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2521 ณ วัดราษฎร์นิยม ตำบลราษฎร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

สังกัด : วัดเสนหาพระอารามหลวง ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ 588 หมู่ 7 ถนนรถไฟตะวันตก ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2524 : ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช.

พ.ศ. 2528 : สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก ณ วัดราษฎร์นิยม ตำบลราษฎร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2535 : สอบไล่ได้ประโยค 1-2 วัดเสนหาพระอารามหลวง ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2555 : ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2533 : เป็นครูพระสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม วัดเสนหาพระอารามหลวง ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2537 : ได้รับแต่งตั้ง เป็นครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเสนหาพระอารามหลวง ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

: ได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเสนหาพระอารามหลวง

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.